

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE SORUNLARI ALGILARININ
KARİKATÜR YOLUYLA BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Hatice ORHAN

Niğde

Temmuz, 2018

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE SORUNLARI ALGILARININ
KARİKATÜR YOLUYLA BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice ORHAN

Danışman: Doç. Dr. Halil TOKCAN

Niğde

Temmuz, 2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Sorunları Algılarının Karikatür Yoluyla Belirlenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 20/07/2018

Hatice ORHAN

ONAY SAYFASI

Doç. Dr. HALİL TOKCAN danışmanlığında HATİCE ORHAN tarafından hazırlanan ""Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Sorunları Algılarının Karikatür Yoluyla Belirlenmesi"" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

12 / 07 / 2018

JÜRİ :

Danışman : Doç. Dr. HALİL TOKCAN

Üye : Prof. Dr. ADEM SEZER

Üye : Dr. Öğr. Üyesi REMZİ KILIÇ

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR
Enstitü Müdür V.

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE SORUNLARI ALGILARININ
KARİKATÜR YOLUYLA BELİRLENMESİ**

ORHAN, Hatice

Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Halil TOKCAN

Temmuz 2018, 105 sayfa

Bu çalışma ile, ortaokul öğrencilerinin çevre sorunları algılarının karikatür yoluyla belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016/2017 eğitim-öğretim yılının 2. yarısında Niğde ilinde bulunan 8 Ortaokulda öğrenim gören 500 7. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, 7 çevre sorununa ilişkin ikişer toplamda 14 karikatürden oluşan çalışma yaprağı kullanılmıştır. Çalışma yaprağında 3 adet soru ile verilen çevre sorununa ilişkin öğrenci algıları, öğrencilerin sorunu tespit etme düzeyleri ve soruna ilişkin çözüm önerileri incelenmiştir. Çalışma sonunda verilen cevaplara ilişkin öğrenci görüşleri karşılaştırılarak farklı kategoriler altında gruplandırılmış ve tablo haline getirilmiştir. Öğrencilerin verilen çalışma kağıdındaki karikatürlerde yer alan çevre sorunlarına ait cevapları incelendiğinde; öğrencilerin genel anlamda %50'den fazlasının çevre sorunlarına ilişkin doğru algıya sahip oldukları, sorunları doğru tespit edebildikleri ve sorunlara doğru öneriler getirebildikleri söylenebilir. Bu sonuçta bize öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin algılarını tespit etmede karikatürün etkili bir araç olduğu sonucunu vermektedir. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin çevre sorunları algılarını tespit etmede karikatür kullanılmıştır. Farklı konu ve farklı sınıf düzeylerinde algı belirlemede karikatürlerden yararlanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, algı, karikatür, ortaokul öğrencileri

ABSTRACT

DETERMINATION OF THE PERCEIVES OF THE ENVIRONMENTAL PROBLEMS OF THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS THROUGH THE CARTOON

HATİCE, Orhan

SocialStudiesTeachingDepartment

Thesis Advisor: Assistant Professor Halil TOKCAN

July 2018, 105 pages.

With this study, it is aimed to determine the perception of Environmental problems of middle school students through cartoon. In the study, case study was used from qualitative research methods. The study group of the study is composed of 500 seventh grade students who are studying at 8 secondary schools in Niğde in the second semester of 2016/2017 academic year. As a means of data collection in the study, a total of 14 caricatures were used for the 7 environmental problems. The student perceptions about the environmental problem given by 3 questions in the study sheet, the level of the students' problem determination and the solution proposal for the problem were examined. At the end of the study, students' opinions regarding the answers given were compared and grouped under different categories and tabulated. When the answers to the environmental problems of all the cartoons given by the students are examined, it can be said that more than 50% of the students in general have the right perception about the Environmental problems, can correctly identify the problem and can make correct suggestions to the problems. This ultimately leads us to conclude that the caricature is an effective tool for students to detect perceptions of different subjects. In this study, cartoons were used to determine the perception of environmental problems of environmental secondary school students. Caricatures can be used to determine perception at different subjects and different levels of the classroom.

Keywords: Environment, perception, cartoon, middle school students.

ÖNSÖZ

Yaptığım bu çalışmada, çalışmanın konusu belirlenmesinden çalışmamın tamamında bana daima yol gösterici olan, zorlandığım, eksik kaldığım her anda bilgi ve tecrübesi ile en çok da yardımseverliği ile çalışmamda en büyük emeği olan her tıkanıldığımda sen yaparsın “Sosyal Bilgilerin Atom Karıncası” deyip beni motive eden değerli danışmanım, hocam sayın Doç. Dr. Halil TOKCAN’a tüm emeği, sabrı ve çabaları için sonsuz teşekkür ederim. Yine çalışmamda jüri üyesi olarak katkı yapan Prof. Dr. Adem SEZER ve Öğr. Üyesi Dr. Remzi KILIÇ’a teşekkür ederim.

Çalışma yaptığım okullarda çalışmama yardımcı olan sayın okul müdür yardımcılarını, ders öğretmenleri ve çalışmamın dayanak noktası olan kıymetli öğrencilere verdikleri çabadan dolayı teşekkür ederim.

Çalışmamda verileri yorumlama aşamasında sabrı ve çabası ile yanımdan ayrılmayan tüm stresime ortak olan minik oda arkadaşım Akile SAYIN’a teşekkürü borç bilirim.

Çalışmam sırasında akademik olarak yardımını esirgemeyen can arkadaşım Rasime Kübra ESEN’e ve teknik olarak yardımlarda bulunan Selman ÇAM’a ve diğer iş arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Yıllardır dostluğu ile her an yanımda var olan birlikte ağlayıp birlikte güldüğüm her zaman yanımda olan bu çalışmamda da hiç yalnız bırakmayan kendi çalışması gibi emek veren, eksiklerimi kapatan hatalarıma perde olan yoldaşım, sırdaşım “Can Ortağım” Birsal DOĞRUER’e minnet ile.

Hayatımın her anında benim için canını dişine takan, bana kol kanat geren kızım yapar diyen yüce gönüllü adam “Canım Babama” ve hakkını hiç ödeyemeyeceğim, yaşama sebebim güzel kadın “Canım Anneme” sonsuz teşekkür ederim.

Hepiniz iyiki varsınız.

Hatice ORHAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ	3
1.3. ALT PROBLEMLER.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	4
1.6. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI	6
1.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	6
1.8. TANIMLAR.....	6
1.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6

II. BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. SOSYAL BİLGİLER	11
2.2. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE TEMEL YAKLAŞIMLAR.....	13
2.2.1. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler	13
2.2.2. Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler.....	13
2.2.3. Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler	13
2.3. SOSYAL BİLGİLER VE SOSYAL BİLİMLER	14

2.4. DEĞER.....	14
2.5. DEĞERLER EĞİTİMİ.....	15
2.6. DEĞER EĞİTİM AKIMLARI.....	19
2.6.1. Ahlak Eğitimi	20
2.6.2. Karakter Eğitimi	20
2.6.3. Vatandaşlık Eğitimi	20
2.6.4. Değer Gerçekleştirme	21
2.7. DEĞERLER EĞİTİMİNDE YAKLAŞIMLAR	21
2.7.1. Telkin Etme Yaklaşımı (Değerlerin Doğrudan Öğretimi).....	21
2.7.2. Değer Açıklama Yaklaşımı	22
2.7.3. Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı	22
2.7.4. Değer Analizi Yaklaşımı	22
2.8.KARİKATÜR	22
2.8.1. Karikatür ve Dünyada Gelişimi	25
2.8.2. Karikatürün Türkiye’deki Gelişimi	25
2.8.3. Karikatür ve Eğitimdeki Yeri	26
2.8.3.1. Eğitimde Karikatür Kullanılmasının Nedenleri	27
2.9. KONULARINA GÖRE KARİKATÜR TÜRLERİ.....	28
2.9.1. Vatandaşlık Konuları ve Politik Karikatürler	29
2.9.2. Güncel Konular ve Güncel Karikatürler	29
2.9.3. Tarihi Konular ve Tarihi Karikatürler	29
2.9.4. Coğrafya Konuları ve Kavram Karikatürleri.....	29
2.10. İFADE TARZINA GÖRE KARİKATÜRLER.....	30
2.11. TEKNİĞİNE GÖRE KARİKATÜRLER	30
2.12. KURGU-YAPI ÖZELLİĞİNE GÖRE KARİKATÜRLER	30

III. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	31
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	31
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	31
3.4. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	32
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI	33

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. KÜRESEL ISINMA SORUNU	34
4.1.1. 1. Karikatür	34
4.1.1.1 Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	34
4.1.1.2 Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	35
4.1.1.3. Öğrencilerin 1. Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	36
4.1.2. 2. Karikatür	38
4.1.2.1 Öğrencilerin 2. Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	38
4.1.2.2. Öğrencilerin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	39
4.1.2.3. Öğrencilerin 2. Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	40
4.2. ORMAN TAHRİBİ SORUNU	41
4.2.1. 1. Karikatür	42
4.2.1.1 Öğrencilerin 1. Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	42
4.2.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	43
4.2.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	44
4.2.2. 2. Karikatür	46
4.2.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	46
4.2.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	47

4.2.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	48
4.3. HAVA KİRLİLİĞİ SORUNU	49
4.3.1. 1. Karikatür	49
4.3.1.1. Öğrencilerin Karikatüre İlişkin Algıları.....	49
4.3.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	50
4.3.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	51
4.3.2. 2. Karikatür	53
4.3.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	53
4.3.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	54
4.3.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	55
4.4. DENİZ (SU) KİRLİLİĞİ SORUNU	56
4.4.1. 1. Karikatür	56
4.4.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	56
4.4.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	57
4.4.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	58
4.4.2. 2. Karikatür	60
4.4.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	60
4.4.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	61
4.4.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	62
4.5. GÜRÜLTÜ (SES) KİRLİLİĞİ SORUNU	63
4.5.1. 1. Karikatür	64
4.5.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	64
4.5.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	65
4.5.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	66
4.5.2. 2. Karikatür	67
4.5.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	68

4.5.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	69
4.5.2.3. Öğrencilerin Karikatürde Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	69
4.6. AŞIRI NÜFUS ARTIŞI SORUNU	71
4.6.1. 1. Karikatür	71
4.6.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	71
4.6.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	72
4.6.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	73
4.6.2. 2. Karikatür	75
4.6.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	75
4.6.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit etme Durumları	76
4.6.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	77
4.7. KURAKLIK SORUNU.....	78
4.7.1. 1. Karikatür	78
4.7.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	78
4.7.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	79
4.7.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	80
4.7.2. 2. Karikatür	82
4.7.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları	82
4.7.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	83
4.7.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri.....	84

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR	86
5.2. ÖNERİLER	89
KAYNAKÇA	90
EKLER.....	97

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. 2005 yılı Programında Yer Alan Değerler	19
Tablo 2. 2017 yılı Programında yer alan Değerler	19
Tablo 3. Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 1.Karikatürü Algılama Biçimi.....	35
Tablo 4. Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 1.Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları.....	36
Tablo 5. Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 1.Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	37
Tablo 6. Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 2.Karikatürü Algılama Biçimi.....	38
Tablo 7. Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 2.Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları.....	39
Tablo 8. Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 2.Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	40
Tablo 9. Öğrencilerin Orman (Ağaç) Tahribine İlişkin 1.Karikatürü Algılama Biçimi.....	42
Tablo 10. Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine ilişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme durumları	43
Tablo 11. Orman (Ağaç) Tahribine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorununa Ait Çözüm Önerileri	44
Tablo 12. Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi.....	46
Tablo 13. Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları.....	47
Tablo 14. Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri.....	48
Tablo 15. Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi.....	49
Tablo 16. Öğrencilerin Hava kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları.....	50

Tablo 17. Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	51
Tablo 18. Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi	53
Tablo 19. Öğrencilerin Hava Kirliliği İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	54
Tablo 20. Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	55
Tablo 21. Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi.	57
Tablo 22. Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları.....	58
Tablo 23. Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri.....	59
Tablo 24. Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi.	60
Tablo 25. Öğrencilerin Deniz Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	61
Tablo 26. Öğrencilerin Deniz kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	62
Tablo 27. Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi.....	64
Tablo 28. Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları.....	65
Tablo 29. Öğrencilerin Gürültü(Ses) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri.....	66
Tablo 30. Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi.....	68
Tablo 31. Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları.....	69
Tablo 32. Öğrencilerin Gürültü(Ses) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri.....	70

Tablo 33. Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi	71
Tablo 34. Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	72
Tablo 35. Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	73
Tablo 36. Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi	75
Tablo 37. Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	76
Tablo 38. Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 2. Karikatürdeki Sorununa Ait Çözüm Önerileri	77
Tablo 39. Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi ...	79
Tablo 40. Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	80
Tablo 41. Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	81
Tablo 42. Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi	82
Tablo 43. Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları	83
Tablo 44. Öğrencilerin Kuraklık Soruna İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri	84

KISALTMALAR LİSTESİ

%	: Yüzde
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Akt.	: Aktaran
Ed.	: Editör
f	: Frekans
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS	: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
Ö	: Öğrenci
S	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
Vb	: Ve benzeri
Vd	: Çok Yazarlı Eserlerde İlk Yazardan Sonrakiler
Yy	: Yüzyıl

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde Problem durumu, Problem cümlesi, Alt problemler, Araştırmanın amacı, Araştırmanın önemi, Araştırmanın sayıltıları, Araştırmanın sınırlılıkları, Tanımlar ve İlgili araştırmalar üzerinde durulmuştur.

1.1.PROBLEM DURUMU

İnsanoğlunun var olduğu günden beri temelleri atılan sosyal bilgiler dersi ve ders içeriği diğer bilim dallarında olduğu gibi sürekli gelişerek, değişime uğrayarak ilerlemektedir. Bilginin çok kısa bir sürede değişmesi, insanların ve toplumların da sürekli değişim içerisinde olmasına neden olmaktadır. Bilgi birikimi ve değişimiyle beraber problemler her geçen gün çoğalmış, bunun doğal sonucu olarak sosyal bilgilerin önemi artmıştır. Çünkü genel olarak sosyal bilimler özelde sosyal bilgiler yaşam içinde, bireylerin birbirleri ve çevresiyle olan ilişkilerini bilimsel bir tutumla inceler. Bu nedenle bireylerin yaşamlarında ve çevrelerinde meydana gelen değişimler, bilim ve teknolojik gelişmeler ile küresel sorunlara karşı verilecek toplumsal tepkilerin değişmesi sosyal bilgiler programlarının yeniden şekillenmesine yol açmıştır.

Ülkemizde aralıklarla farklı dönemlerde eğitim öğretim açısından aksaklıklar, yolunda gitmeyen uygulamalar nedenleriyle köklü değişimler yaşanmaktadır. Daha önceleri aktarımcı öğretim anlayışının ön planda olduğu sosyal bilgiler öğretimi 2005 yılındaki radikal değişikliğin yanı sıra 2017 yılında yapılan müfredat değişiklikleri ile yerini etkinlik temelli öğretim anlayışına bırakmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin aktif olduğu, öğretmenin süreci yönlendirdiği, öğretmenin bilgiyi değil de bilgiye ulaşma yolunda rehberlik ettiği yeni bir anlayışın benimsendiği unutulmamalıdır. Yeni öğretim programı özellikle öğrenme-öğretme süreçlerine dikkat çekmekte olup farklı öğretim araç ve gereçlerinin öğretmenlerce kullanılarak bilginin ürüne dönüşmesini hedeflemektedir. Sosyal bilgiler üzerine düşen görevi yapmak için üzerinde yaşadığımız çevre ve insanlar ile irtibat kurma görevini üstlenmiştir.

Tüm canlılar gibi insanlarda yaşamını sürdürdüğü ve sürekli olarak etkileşim içinde olduğu bir ortamda bulunur. Bu ortam canlı ve cansız varlıklardan oluşmaktadır. Çevrenin canlı ögesini insan, bitki, hayvan ve mikroorganizmalar oluştururken cansız ögesini ise iklim, hava, su ve yeryuvarın yapısı oluşturmaktadır

(Keleş ve Hamamcı,1993; Aktaran Turan ve Ulusoy,2014: 117).

Çevre ile insan arasındaki ilişki anne ile çocuk arasındaki ilişkiye benzemektedir. Bu ilişki de anne rolünü çevre çocuk rolünü ise insan oynamıştır. Çünkü çevre/doğa kendinin bir parçası olan insanı besleyip büyütmüş ve yaşatmıştır (Ergün,2009)

Günümüz dünyasında nüfusumuzun hızla artması ve gelişen teknolojinin alıp başını gitmesi çevre üzerinde var olan baskıyı daha da artırmıştır. İnsan doğaya olan vefa borcunu yerine getirememiş bencil ve umursamaz bir biçimde kendi yaşam alanı olan çevreye önlenemez boyutlarda zarar açmıştır. İnsan yaşadığı dünyanın bir parçası olduğunu unutan insan “doğa yapılarına tepki gösterir.” İlkesini de göz ardı etmiş ve tüm bunların sonucunda kendisinin de büyük zararlar gördüğü çevre sorunları ile karşı karşıya kalmıştır ve ekolojik denge bozulmuştur. Canlı ve cansız çevre arasındaki etkileşim ve ilişkiler sorun yaşatmayacak şekilde devam ederse çevre dengesi sağlanmış olacaktır (Çepel,2006)

Doğa ve insan karşılıklı etkileşim içindedir. Bazı durumlarda insan doğaya hakim olabiliyorken bazı durumlarda doğa insana hakim olabilmektedir. İnsanların ilk ortaya çıkışından günümüze kadar geçen zaman zarfında doğanın insan üzerinde olan hâkimiyeti yoğun olmuştur ve gün geçtikçe ve yaşadığımız çağa geldikçe doğanın insan üzerindeki etkisi azalmaya hatta insanın doğaya etkisi daha ön plana çıkmaya başlamıştır. İnsanın doğa üzerindeki ilk etkileri yerleşik yaşama geçmesiyle birlikte başlamış ve doğa-insan arasındaki denge ilk kez doğanın aleyhine bozulmaya başlamıştır. Sanayi devrimi ile ise doğa yoğun bir baskı altına girmiştir ve doğanın kendini yenileyebilme gücü azalmıştır. Artan ihtiyaçlar yoğun üretimin yanı sıra her geçen gün hatta her geçen saat artan insan nüfusu ve ihtiyaçları doğal sistemlerin bozulmasına yol açmıştır. Tüm bu durumlar ise doğal çevrede bir sürü çevre sorunu beraberinde getirmiştir delinmesi” gibi küresel sorunları da eklemek daha doğru olur Bahsi geçen çevre sorunlarının başında toprak, hava, su kirlenmesi, katı atık sorunu, radyoaktif kirlenme, görüntü kirliliği, kültürel çevre kirlenmesi, ses kirliliği, besin kirlenmesi, ışık kirlenmesi vb. sayılabilir Bunlara tüm dünyayı kapsayan “küresel ısınma ve ozon tabakasının seyrelmesi gibi küresel sorunları da eklemek gerekir(Güney, 2004).

Tüm bu çevre sorunlarını ortadan kaldırmanın ya da en aza indirebilmenin yolu bireylere çevre eğitimi vermek ve sorunları içselleştirmelerini sağlamak olacaktır. Bunu yapabilmenin yolu da çevresel değerleri çocuklara kazandırmaktan geçmektedir. Çevresel değerler sadece dört duvar arasında verilen eğitim ile başarıya ulaşamaz. Ancak çocukların doğanın içinde doğanın bir parçası olduğunu hissettikleri anda kazandırılabilir. Bunun için doğa ve doğada var olan canlı yaşamını tanımaları ve bu değerleri gerekir. Bu durum ise en çok Sosyal bilgiler dersi ve bu alana hizmet eden Sosyal bilgiler öğretmenleri önderliğinde başarıya ulaşacaktır(Turan ve Ulusoy,2014).

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Ortaokul öğrencilerinin çevre sorunları algıları karikatürlere göre nedir?

1.3. ALT PROBLEMLER

1. Öğrenciler küresel ısınma karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?
2. Öğrenciler orman (ağaç) tahribi karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?
3. Öğrenciler hava kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?
4. Öğrenciler su kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?
5. Öğrenciler gürültü (ses) kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?
6. Öğrenciler aşırı nüfus karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?
7. Öğrenciler kuraklık karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?

önerebilmekte midir?

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın temel amacı, ortaokul öğrencilerinin çevre sorunları değer algılarının karikatürler yoluyla belirlenmesidir. Bu amaçla öğrencilere küresel ısınma, orman (ağaç) tahribi, hava kirliliği, su kirliliği, gürültü (ses) kirliliği, aşırı nüfus ve kuraklık gibi çevre sorunlarına ait ikişer adet toplam on dört adet karikatür verilmiş ve bu karikatürleri algılama biçimleri, karikatürlerdeki sorunu doğru tespit etme dereceleri ve soruna çözüm önerileri incelenmiştir.

1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Değer, bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için gerekli olan ortak düşünce, amaç, temel ahlâkî ilke ya da inançlardır. Kişiler değerlerini ailede geliştirmeye başlayıp sonraki süreçte okulda devam ettirirler. Değerlerin geliştirilmesi ve kazandırılması daha sağlıklı bir toplum oluşması bakımından önemlidir.

Son yıllarda dünyada ve ülkemizde yaşanan çevre problemleri ve bunlarla ilgili haberler insanların çevre duyarlılığı da arttırmıştır. İnsanlar artık dünyanın tükenmez bir kaynak olmadığını yaşanan çevre problemlerinin devam etmesi halinde durumun daha da kötüleşeceğini fark etmiş bulunmaktadır. Bu nedenle başta okullarda olmak üzere, kamuda ve özel kurumlarda insanların çevre duyarlılığını arttıracak faaliyetlere önem verilmektedir. Okul-kamu-özel kuruluşlar işbirliği ile çevreci faaliyetler hız kazanmıştır. Okullarda öğrencilerin çevresel sorunları görmeleri için görsel-işitsel birçok araç kullanılabilir. Çevre sorunlarını yansıtan videolar, fotoğraflar, afişler, karikatürler bunlardan bir kaçıdır.

Karikatür; insanların, varlıkların, olayların hatta duygu ve düşüncelerin doğala ters düşen, olağanla çelişen, gülünç yanlarını yakalayıp bunları (kimi zamanda yazıyla desteklenmiş) abartılı çizimlerle bir gülmece anlatımına dönüştürme sanatıdır (Alsaç, 1999).

Karikatürleri kısa anlatım araçları olarak görmek mümkündür. Çoğu zaman bir iki çizginin içinde yoğun ve çarpıcı bir anlatımla da karşılaşılabilir. İletişimin tanımında, alıcı-verici-iletilebilir unsurlarının varlığına dikkat çekildiği düşünülürse, karikatür sanatı için de aynı unsurların varlığından söz edilebilir. Fakat bazı durumlarda karikatürdeki iletilebilirliğin doğru algılanabilmesi için okurun yoğun bir

düşünme eylemine girmesi gerekebilir. Çünkü karikatürlerde her zaman anlam açık seçik ortaya koyulmayabilir. Anlamın doğru ve kısa sürede algılanabilmesi için okurun da basını yakından izlemesi, belli bir eğitim düzeyine ulaşmış olması ve içinde yaşadığı kültürü yakından tanınması gerekmektedir.

Eğitimde kullanılabilir bir araç da karikatürlerdir. Karikatürde gülmek kadar düşünmek de önemlidir. Karikatürde, genelde eleştirel bir bakış açısı vardır. Yaratıcılıkla ele alınan konunun, okuyucu tarafından eleştirel bir bakış açısıyla incelenmesi istenmektedir. Eğitimde karikatür farklı amaçlarla kullanılabilir. Karikatürler eğitimde; okuma ve kelime becerisini geliştirme, problem çözme, düşünme becerilerini geliştirme, motivasyon sağlama, herkesçe doğruluğu kabul edilmiş bilimsel bilgilerin detaylandırılması ve bilimsel düşünceleri ulaşılabilir kılmak amaçlı olarak kullanılmaktadır (Çetin, 2012:18; Yüksel ve Adıgüzel, 2012b:302).

2005 yılı sosyal bilgiler programında Sosyal Bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceriler arasında karikatür kullanımını da içeren görsel kanıt kullanma becerisi bulunurken 2018 programında ise programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar konusunda uygun görülen kazanımlar resim,musiki, minyatür, gravür, hat, heykel, mimari, tiyatro, sinema gibi geleneksel veya modern sanat ürünleriyle desteklenmesi istenmektedir (MEB, 2018:13).Bu öneri doğrultusunda derslerde karikatür kullanımına da yer verilebilir. Karikatürler öğrencilerin özellikle soyut ve karmaşık bulduğu sosyal ve doğa sorunlarının daha kolay çözümlenebilmesini, yorumlanabilmesini, somutlaştırılmasını kolaylaştırır (Kleeman, 2006).

Öğretmenler, karikatürü öğrencilerin konuya ilişkin ön bilgilerini ortaya çıkarmak, tartışma sürecini başlatmak, konuya öğrencilerin dikkatini çekmek, konunun araştırılmasını sağlamak ve öğrenilenleri değerlendirmek amacıyla kullanabilirler (Yüksel ve Adıgüzel, 2012b:303). Öğrenme-öğretme sürecinde hazır karikatürlerin yanı sıra, öğrencilerden bir konuya ilişkin kendi karikatürlerini çizmeleri de istenebilir. Böylece, öğrenciler çizdikleri karikatürlerinde, kendi görüş ve değer sistemlerini savunma olanağı bulurlar. Bu nedenle eğitimde karikatür kullanımı önemlidir.

Bu araştırma öğrencilerin çevre sorunları algılarını belirlemede karikatürü kullanacaktır. Araştırma bu yönüyle sosyal bilgilerde ilk olması bakımından önemlidir. Araştırmanın bundan sonra gerek değer gerekse karikatür kullanımına

yönelik araştırmalara ışık tutacağı varsayılmaktadır.

1.6. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

1. Bilgi toplama aracı olarak hazırlanan çalışma yapraklarının verileri elde etmek için yeterli olduğu kabul edilmiştir
2. Öğrencilerin alışma yaprağındaki sorulara verdikleri cevaplarda samimi oldukları kabul edilmiştir.

1.7. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma;

1. Çalışma için hazırlanan çalışma yaprağında yer alan 7 farklı evre sorununa ait 14 karikatürden elde edilen sonuçlar ile;
2. 2016-2017 öğretim yılı bahar yarıyılında Niğde merkezde bulunan 8 ortaokulda öğrenim gören 500 7. Sınıf öğrencisi ile sınırlıdır.

1.8. TANIMLAR

Değer: Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet olarak bilinir (TDK,2009).

Karikatür: Bir kişinin ya da bir olayın gülünç ve çarpıcı yanını yakalayıp öne çıkartarak, abartılmış çizgilerle gülmeceye dönüştürme sanatıdır.” (Avşar, 2007).

Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafiya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir öğretim dersidir”(MEB,2005: 51).

1.9.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yapılan araştırmalar incelendiğinde karikatür, değer ve evre sorunlarına dair birçok araştırma yapılmıştır. Ancak 7. Sınıf Sosyal bilgiler küresel evre sorunlarının karikatür yardımıyla algılanmasına dair bir çalışma bulunmamaktadır.

Seçgin, Yalvaç ve Çetin (2010), “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Karikatürler Aracılığıyla evre Sorunlarına İlişkin Algıları” adlı bir

çalışmayapmışlardır. Yapılan bu çalışmada eğitimde karikatür kullanılmasının önemi vurgulanmış, sosyal bilgiler ile fen ve teknoloji eğitimi programlarını yakından ilgilendiren çevre konusunda, ilköğretim öğrencilerinin zihinsel yapılarındaki kavramlar ve çevre sorunlarını algılayış biçimleri karikatürler aracılığı ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma, Ankara ve Tokat ilinde 2009–2010 eğitim öğretim yılında 8. sınıfta öğrenim gören toplam 100 öğrencinin katılımı ile gerçekleşmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, küresel ısınma, ozon tabakası, toprak kirliliği, ışık kirliliği, ses kirliliği, su kirliliği, hava kirliliği, orman tahribatı ve nesli tükenen hayvanlar gibi çevre sorunlarına ait, resim öğretmeni tarafından çizilmiş 9 adet karikatürün yer aldığı form kullanılmıştır. Öğrencilerden, bu formda yer alan karikatürleri inceleyip, altlarında yer alan boşluklara karikatürlerle ilgili yorumlarını yazmaları istenmiştir. Bu süreçte öğrencilerin karikatürlerde yer alan çevre sorunlarını zihinlerinde hangi kavramlarla ilişkilendirdiklerini ortaya çıkartmak ve bu sayede çevre ile ilgili kavram yanılgıları ya da eksik öğrenme nedenlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin karikatür yorumlarında yer alan kavramların kullanılma sıklığı incelenmiş; bu karikatürlerde en çok küresel ısınma, kirlilik, kuraklık, doğal denge, duyarsızlık, bilinçsizlik, insan gibi kavramların tekrarlandığı gözlenmiştir. Her bir karikatürün ilişkilendirildiği kavramlar ve tekrarlanma sıklıkları incelenerek öğrencilerin çevre ile ilgili kavram yanılgıları ya da eksik öğrenmeleri ortaya konulmuştur.

Yüksel ve Adıgüzel (2012), “Değer eğitiminde karikatür kullanımı: toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışma değer örneği” adlı bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmanın yapılmasındaki amaç son yıllarda birey algılarının belirlenmesinde karikatürlerin farklı bir yaklaşım olarak yaygın biçimde kullanılıyor olmasıdır. Bu araştırmanın temel amacı da ortaöğretim öğrencilerinin, toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışma değerlerine ilişkin algılarının karikatür yoluyla saptanmasıdır.

Nitel araştırma deseninde bir durum çalışması olarak yürütülen çalışmanın katılımcılarını iki farklı ildeki iki ortaöğretim kurumundan 100 gönüllü öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri bir karikatür ve karikatüre ilişkin dört soruluk bir çalışma yaprağıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmış ve bu doğrultuda her soruya ilişkin temalar belirlenmiştir. Bulguların yorumlanmasında frekanslar kullanılmıştır.

Araştırma bulguları, katılımcıların büyük çoğunluğunun karikatürdeki mesajı doğru algıladığını; karikatürle ilgili olarak acıma, üzüntü, birlik-kardeşlik-dayanışma, sevgi-saygı, umut, barış, ayrılık ve özlem gibi duygular hissettiklerini dile getirmişlerdir.

Karikatürde anlatılmak istenen toplumsal değerlerin birlik-beraberlik, kardeşlik, dostluk ve sosyal ilişkiler olduğunu ve son olarak karikatürü en fazla “birlikten kuvvet doğar”, “bir elin nesi var iki elin sesi var” ve “komşu komşunun külüne muhtaçtır” atasözleriyle yorumladıklarını ortaya koymuştur.

Sonuç olarak, ortaöğretim öğrencilerinin kendilerine gösterilen karikatüre ilişkin doğru algılarda bulduklarını, yorumlamalarını doğru sözcükler ve atasözleriyle destekleyebildiklerini ortaya çıkarmış, karikatürlerin uygun ve doğru kullanıldığında nicel veri toplama araçlarına güçlü bir alternatif olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Uyanık (2012), “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin küresel çevre sorunlarına yönelik metaforları” adlı bir çalışma yapmıştır. Yapılan bu çalışmanın amacı ilköğretim 6. 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin küresel çevre sorunlarına yönelik olarak kullandıkları metaforları tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubu 2010-2011 öğretim yılında Tokat il merkezindeki sosyo-ekonomik düzeyleri farkı 3 ilköğretim okulunda 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 432 öğrenciyi kapsamaktadır.

Araştırma verileri nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak on sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenip ortak başlıklar altında kategoriler haline getirilmiştir. Belirlenen kategorilerden bazıları şu şekildedir. Birinci alt problem kategorileri “dünyada meydana gelen değişim”, “kirlilik”, “afet”, “diğer” ikinci alt problemin kategorileri “umutsuzluk, tükenme ve üzüntü”, “kirlilik” “sağlık ve zarar”, “diğer” şeklinde birden 10 a kadar kategori oluşturulmuş ve tüm kategoriler bir ve ikinci alt problem kategorisi halinde yorumlanmıştır. Çalışmada varılan sonuca bakıldığında ise öğrencilerin, istenilen metaforları üretmekte zorluk yaşadığı ve üretilen metaforlar incelendiğinde de küresel çevre sorunlarının öğrenciler tarafından dünyanın sonunu getiren bir süreç olarak algıladıkları ve sürece neden olarak insanın aç gözlülüğü, bilinçsizliği ve duyarsızlığı gösterildiği gözlenmiştir.

Şentürk (2014), “Sosyal bilgiler ders kitaplarında bulunan karikatürlerin hedef kavramların öğretilmesine ve öğrenci tutumuna etkisi” adlı bir çalışma yapmıştır. Yapılan bu çalışmada 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında bulunan karikatürlerin kavram öğretimine etkisi incelenmiştir. Bunun yanında öğrencilerin ve öğretmenlerin Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki karikatürler hakkındaki görüşleri de tespit edilmiştir.

Araştırma, 2013-2014 öğretim yılında Trabzon ili, Akçaabat ilçesinde bulunan iki ortaokuldan seçilen ikişer sınıfta ve Akçaabat'ta görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma 108 öğrenci ve 37 öğretmenden oluşan örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, öntest, sontest, kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programından yararlanılarak, gruplar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına t-testi ile bakılmış ve ulaşılan veriler tablolar biçiminde gösterilmiştir. Yapılan uygulama ve değerlendirmelerin sonucunda karikatürlerle öğrenim gören öğrencilerin, seçilen kavramları öğrenme düzeyinin daha yüksek ve daha kalıcı olduğu görülmüştür.

Sidekli, Er, Yavaşer ve Aydın (2014), “Sosyal bilgiler öğretiminde alternatif bir yöntem: Karikatür” adlı çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada, 6. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinin “Kutuplardan Çöllere Değişen İklim” konusunun öğretiminde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi incelenmiştir. Araştırma 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı güz döneminde Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Muğla İl merkezinde bir ortaokulda yapılmıştır. Araştırmaya okulunun 6. sınıfında öğrenim gören 65 öğrenci katılmıştır. Araştırma Ön test-Son test kontrol gruplu modele uygun deneysel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Konu kontrol grubunda düz anlatım yöntemiyle, deney grubunda karikatür ile etkinlik temelli işlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; deney ve kontrol gruplarının başarı puanları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Karikatür kullanımının sosyal bilgiler dersinde derse olan tutumu ve öğrencilerin başarılarının çocuklar üzerindeki etkisi konusunda çalışma başarıya ulaşmıştır.

Çakır ve Aydoğdu (2016), “Çevre sorunları konusunun öğretiminde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve çevreye yönelik tutumlarına etkisi” adlı bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde yer alan “Ülkemizin Kaynakları” ünitesindeki çevre sorunları konusunun öğretiminde karikatürlerin kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumuna etkisini araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu,2014-2015 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında Afyonkarahisar ili Emirdağ ilçesinde bulunan bir ortaokulun 6. sınıfında öğrenim gören 40 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş çoktan seçmeli 24 soruluk “Çevre Sorunlarına Yönelik Başarı Testi” ve Artun ve Özsevgeç (2012) tarafından geliştirilen “Çevre Eğitimi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programıyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, Sosyal Bilgiler dersinde çevre sorunlarının öğretiminde karikatür tekniğinin kullanımının öğrencilerin akademik başarılarında anlamlı bir farklılık oluşturduğu, öğrenci tutumlarının aritmetik ortalamasında ise belirgin bir artış sağladığı görülmüştür.

II. BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. SOSYAL BİLGİLER

Eğitim Öğretim faaliyetlerinin en birincil görevi (işlevi) bireyleri yaşama hazırlamak ve yaşam içine katmaktır. Sosyal bilgileröylesine geniş bir alana sahiptir ki tek bir noktada buluşmak ve tek bir tanım yapmak oldukça güçtür. Bu nedenle geçmişten günümüze kadar ki süreçte ve her toplumda bilim adamları sosyal bilgileri tanımlayamamış daha doğrusu tek bir tanım etrafında uzlaşamamışlardır. Sosyal bilgilerin çalışma alanını insanlar ve onlardan meydana gelen toplum ve toplumsal olayların oluşturması her yeni bir günde yeni olaylarla karşı karşıya getirmesi sosyal bilgilerin her geçen günvesürekli olarak değişmesine, yeni anlamlar yeni özellikler kazanmasına neden olmaktadır.

Sosyal Bilgiler insanlar ve yaşamlarını konu alır. Kendimizi ve diğer tüm insanları daha iyi anlamamıza, tanımamıza yardımcı olur. Sosyal Bilgileri tanımlamak, coğrafya ve tarih gibi disiplinleri tanımlamaktan daha zordur; çünkü Sosyal Bilgiler disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır (Doğanay,2002: 16).

Geçmiş yüzyıllar boyunca, Sosyal Bilgiler tanımı konuyla ilgili edinilen bilgi arttıkça geliştiği, özellikle de çocuklar ve gençlerin yaşamlarını kolaylaştıran bilgileri nasıl ürettiği hakkında bilgi elde edildikçe Sosyal Bilgiler için yapılan tanımlar her geçen gün değişme göstermiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri her zaman gelecek nesillere demokratik gelenekleri öğretmenin önemi üzerinde durmuşlardır. Sosyal Bilgiler öğretiminin öğrencilerin sosyal hayatı anladıkları ve onun içinde vatandaş olarak yer aldıkları aktif bir süreç olması gerekliliğini savunmuşlardır (Sunal ve Haas, 2005: 11).

Sosyal bilgilerin okullardaki çok disiplinli özelliği orkestra gibi tarif edilmektedir. Orkestranın belirli müzik parçalarını notalarla ifade etmesi gibi, okul da kendi alanına özgü konuları belirli aşamalarda hayata geçirir, uygular. Bazen orkestrada, diğerleri yardımcı notaları çalarken, yalnızca bir müzik aleti tek başına tümünü yönetir. Örneğin: toplumda yer alan değişiklikler hakkındaki sosyal bilgiler dersindeki bir üniteye coğrafya ve iktisadi bilimler üniteyi desteklerken, tarih tümüne rehberlik eder, yol gösterir (Sunal ve Haas. 2005: 11).

Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgili bilgi üreten ve bu alanda uluslararası en büyük kuruluşların başında gelen ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi(NCSS) Sosyal Bilgileri şu şekilde tanımlar: “Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler arkeoloji, coğrafya, antropoloji, ekonomi, felsefe, hukuk, siyasal bilimler, din, psikoloji sanat ve sosyoloji, edebiyat, doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı birbirine bağımlı küresel bir dünyada kültürel farklılıklar olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır (NCSS,1993; Aktaran: Doğanay, 2002: 16).

Sönmez, Sosyal Bilgileri “Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen bilgiler “şeklinde tanımlar(Sönmez, 2005: 455).

Ülkemizde Sosyal Bilgilerin en kapsamlı tanımı 2005 Sosyal bilgiler programını hazırlayan komisyon tarafından yapılmıştır. Bu tanım şu şekildedir. “Sosyal Bilgiler bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir öğretim dersidir” (MEB,2005: 51).

Sosyal Bilgiler toplum hayatına uyum sağlayıp toplumla bir bütün halinde yaşamak için çok önemli bir yere sahiptir. Toplumsal ilişkileri basit düzeyde olan geri kalmış toplumlarda toplum ile yaşamak toplum kurallarını öğrenmek için aile ilişkileri ve çevre yeterli olabilmekte iken gelişmiş günümüz toplumlarında toplumun her bir parçası hakkında bilgi elde etmek toplumla bütünleşmek için aile ve çocuğun çevresi yeterli olmadığı için bireyin bunları öğrenebilmesi işi eğitim kurumları olan okullara düşmektedir. Eğitim kurumlarının temel görevi de yaşadığımız yüzyıl içinde etkin, sorumlu birer vatandaş, ülkesine ve milletine sadık, milli kültürüne sahip bir şekilde yetişen bireyleri amaçlamaktadır. Bu aşamada ise tüm bu öğeleri bireye kazandırmada

özellikle Sosyal Bilgiler dersi ön plana geçmektedir. Geçmişimizde ve günümüzde yaşanan tüm olaylar ekonomiden siyasete, tarımdan sanayiye, savaştan barışa varana kadar daha çoğaltabileceğimiz tüm unsurlar Sosyal Bilgiler dersi kapsamında çocukların var olan problem ve gelişmeleri anlama, anlamlandırma ve duyarlılık kazanıp çözüm yolları üretmelerine olanak sağlamaktadır.

2.2. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE TEMEL YAKLAŞIMLAR

Öğretmenler eğitim sisteminin programını uygularken genellikle alışlagelmiş yöntemler kullanma eğilimi gösterirler. Bu yöntemler örüntü(kalıplar) oluştururlar. Bunlar anlaşılabilir ve yorumlanabilir niteliktedir. Bu kalıplar, Sosyal Bilgiler öğretimi için üç ayrı ve farklı geleneksel yaklaşım oluşturur.(Barth ve Demirtaş, 1997;Aktaran;Safran, 2012: 6).

2.2.1.Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili olan en eski yaklaşımdır. Bunda Sosyal Bilgilerin temel amacı öğrencilere kültürel mirası aktararak onların iyi bir vatandaş olmalarını sağlamaktır. Kültürel miras aktarılırken öğrencilere geçmişteki bilgiler ve olgular; temel toplumsal kuramlar, değerler, inançlar kazandırılmaya çalışılır (Erden, t.y.;7).

2.2.2.Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler

Sosyal bir bilim olarak Sosyal Bilgiler öğretimi, Sosyal Bilimlere ait bilgi, beceri ve değerlerin kazanılmasının etkili vatandaşlık için en iyi hazırlık olduğu varsayımına dayanır. Bu yaklaşıma göre öğrenciler, Sosyal Bilgilerin yapısı ile bilgi toplama ve yorumlama süreçlerini öğrenmelidir. Bu nedenle Sosyal Bilimciler tarafından tanımlanan önemli bulgular, bakış açıları ve sorunlar Sosyal Bilgiler programlarının içeriğini oluşturur (Öztürk,2007: 25).

2.2.3.Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler

Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler öğretiminin amacı öğrencilerin toplumsal ve bireysel problemler karşısında makul, mantıklı ve düşünerek alınmış kararlara varmalarını sağlamaktır (Barth ve Demirtaş,1997; Aktaran; Safran, 2012: 6).

Yansıtıcı inceleme yaklaşımında içerik genel olarak ders kitaplarında yansıtılan içerikten çok farklıdır. Bu yaklaşımda içerik çocuklarda karar verme sürecinin geliştirilmesi için aracı olarak kullanılır. Öğrenciler problemleri çözerken,

karar alırken bilgiyi kullanırlar; ancak odak noktasını bilgi değil problem çözme ve bilimsel akıl yürütmeye dayalı karar verme becerisidir. Araştırma inceleme bu yaklaşımının temel yöntemidir. Çocuklar karşılaştıkları gerçek problemleri inceleyerek araştırma becerileri kazanırlar (Doğanay, 2002: 2).

2.3. SOSYAL BİLGİLER VE SOSYAL BİLİMLER

Geçmişte ve günümüzde toplum yaşamı içinde insanın insanla, çevresiyle ve kurumlarla ilişkilerini inceleyen birçok disiplin vardır. Bu disiplinler Sosyal Bilimler adı altında toplanmaktadır (Erden, t.y.:34).

Sosyal bilgiler öğretimi Sosyal Bilimlerin temel taşıdır ve olmazsa olmaz ögesidir. Sosyal bilgiler öğretimi planlanırken temel olarak Sosyal Bilimler ele alınır. Sosyal bilimlerin öğretim amaçları, Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları için ipucu verir. Sosyal Bilgilerde ele alınan sözcük, kavramlar ve genellemeler Sosyal Bilimlerden alınır (Sağlamer,1980; Aktaran; Safran, 2012: 10).

Sosyal Bilimler, insan davranışının önemli boyutlarını inceleyen ve analiz eden disiplinlerin oluşturduğu bir çerçevedir. Bu çalışma alanının bir disiplin alanı olabilmesi kendi bilgisini üretmesi gerekir. Sosyal Bilimler çerçevesindeki Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Psikoloji, Antropoloji gibi disiplinler kendi bilgisini üreten bilim dalıdır. Sosyal Bilgiler ise sosyal davranışı incelemenin önemli olduğunu vurgulayan ve temel eğitim kurumlarında öğretilen bir müfredat çalışma alanıdır. Sosyal bilgiler kendi bilgisini üretmez; etkili vatandaş yetiştirme amacı doğrultusunda kullanacağı bilgileri Sosyal Bilimlerden alır (Tanrıögen,2006: 13)

2.4.DEĞER

Türk Dil Kurumu Türkçe sözlükte değer sözcüğü “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan, soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.” olarak tanımlanmıştır (TDK,1998, II.538).

Halstead ve Taylor(2000) değeri” Davranışlara genel olarak rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartlar (s.169)olarak tanımlamışlardır.

Welton ve Mallon (1999) değeri “Davranışın, güzelliğin, etkililiğin ya da kıymetin standartları olarak hizmet eden düşünceler(s.130) olarak tanımlamışlardır.

Güngör (1998) ise değeri "Bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inanç şeklinde tanımlar.

Değerler insanın tüm hayatı boyunca davranışlarının oluşması ve davranışlarının gelişmesinde etkili olan ve hayatını şekillendirmede önemli bir yeri olan öğelere verilen bir isimdir. Değerler soya dayalı olmayan ve kan yoluyla kalıtsal bir şekilde geçmeyen ve öğrenme ile oluşan öğelerdir. Bu nedenle de zamanla değişmeye uğrar ve zamana göre şekillenirler.

Toplumsal yapı içinde toplum hayatını düzenleme aracı olma rolü icra eden değerler, genel ve soyut bir karaktere sahiptir. Toplumsal hayata yansımaları ise toplumsal norm ve toplumsal kurallarla olur (Tezcan,2011: 266).

2.5. DEĞERLER EĞİTİMİ

Günümüzde her şey hızla değişim içinde iken Türk toplumunun değerleri de kendi nasibine düşeni almış ve yaşanan değişime ayak uydurmak için gerekli tedbirlere başvurmuştur. Dünya'da ve de ülkemizde meydana gelen değişim özellikle çocuk ve gençler üzerinde daha çok etki etmiş ve buna bağlı olarak da ailelerin ve öğretmenlerin işi bir hayli zorlaşmıştır. Bir millet değerlerinden yoksun hale gelir ve gün geçtikçe değerlerini yitirirse öz değerleri ile var olan bağı koparsa o zaman o millet o toplum ayakta kalamaz ve var olamaz.

Tüm dünyada ve özellikle de kendi toplumumuzda baş gösteren şiddet, saygısızlık, yolsuzluk, alkol ve madde bağımlılığı, hırsızlık, tecavüz, taciz kurallara uymama vb. daha da çoğaltabileceğimiz huzur bozan durum ve davranışlara engel olabilmek için başta çocuklar ve gençler olmak üzere toplumun tüm fertlerine saygı, sevgi, sorumluluk, özveri, hoşgörü gibi değerlerin kazandırılmasında değer eğitimi zorunluluk olmuştur. Bu nedenlerle değer eğitimi ve öğretimi daha da önem kazanmıştır.

Toplumun sosyo-kültürel öğelerine anlam veren en önemli ölçütlerdenolan değerler, Toplumların oluşma, bütünleşme ve gelişme süreçlerinin hepsinde etkili bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile, eğitim, din gibi toplumsal kurumların değerlerinin benimsenmesi, yaygınlaştırılması ve yaşatılmasında değer eğitiminin yeri büyüktür (Özensel, 2003).

Yukarıda bahsi geçen açıklamalardan dolayı öncelikle ailelere sonra eğitim sistemimize ve bu sistemin en iyi uygulama yeri olan okullara büyük görevler

düşmektedir. Sadece bu kurumlarla sınırlı kalmayıp toplumun geneline ve toplumun tüm kurumlarına değer öğretimini yaymak bir zorunluluktur.

Değerler eğitiminde başarılı olabilmek için öncelikle, uygun değerleri oluşturmak ve bu değerleri davranış haline getirmenin yollarını aramak gerekir. Değerleri özellikle çocuklara ve gençlere benimsetmenin ve özümsetmenin yolu, sözlü uyarılardan daha çok, söz konusu değerleri yaşamakla ve örnek olmakla mümkündür. Ebeveynler, eğitici ve yöneticiler, bu noktada örnek modeller olabilirlerse, değerler eğitimi süreci doğal mecrasında daha hızlı ilerler (Yaman, 2014: 18).

Değerler Eğitimi geçmişini 1920'li yıllarda Amerika'da karakter eğitimi adı altında yapılan çalışmalara dayandığı görülür. Değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar 1970'li yılların ortalarından sonra yayınlanmıştır. Değerler eğitimi ile ilgili yapılan yayın ve çalışmalarda Rokeach, Simon, How, Raths, Harmin, Kirschenbaum, Kohlberg gibi isimler ön plana çıkmaktadır.

1990'larda ise toplum ve ahlaki değerlere verilen önem azalırken bireysel uyum değerleri de ön plana çıkmıştır. Bu dönem sonrası ortaya çıkan toplumsal sorunlar, değerler ve ahlak eğitimi tekrar gündeme getirmiştir. Aileler, eğitimciler ve toplum liderleri bu olumsuz gelişmeler karşısında okullarda ahlak ve değerler eğitimi tekrardan vurgulamaya başlamışlardır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008: 93).

İlköğretimde değer eğitimi Hayat Bilgisi, Fen ve Teknoloji, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerinin öğretim programlarıyla ilişkilendirilmekle birlikte ayrıntılı bir biçimde Sosyal Bilgiler dersiyle ilişkilendirilmiştir (Akbaş, 2006).

Ülkemizde okullarda değerler ve değerler eğitimi konusu 2004 yılından sonra tam anlamıyla ele alınmıştır.

Milli eğitimin en temel amaçlarından biri, bireylere toplumları ayakta tutacak olan toplumları uzun yıllar yaşatacak olan değerleri kazandırmaktır. Bu nedenle Türk eğitim sisteminde de değerler 2004 öğretim programında öğretimin üç temel ayağından birini oluşturmaktadır. Diğer iki öğretim ayağını ise kavram ve beceriler oluşturmaktadır. Ancak okullarda ve eğitim sisteminde var olan pek çok sorunun var olması değerler eğitiminin önünde duran engeller olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bireye eğitim ortamında değer öğretilirken onun gerekliliğini ve yaşamı için vazgeçilmezliğini eğlenceli bir şekilde herhangi bir baskı olmaksızın öğrenmesi gerekmektedir. Eğlenceli bir şekilde öğrenen bireyin değeri özümseyecek ve öğretim de amacına ulaşmış olacaktır.

Değerler eğitimi soyut kavramlardan oluşan bir yapıdır. Bu soyut kavramları öğrencilerin içselleştirmeleri zordur. Bu nedenle öğretilecek olan değerlerle ilgili etkinlik temelli eğitim yapılmalıdır. Hikâyeler, önemli şahsiyetler, örnek olaylar, geziler, filmler etkinlikler de kullanılırsa değerler somutlaştırılmış olacak ve çocukların bu değerleri öğrenmesi kolaylaşacaktır. Değer eğitiminde öğrencilerin ilgisinin canlı tutulması, konuyu özelliğine göre çeşitli yöntemlerden faydalanılması, bu değerler öğretilirken örnek etkinlikler verilmesi, gerektiğinde mümkün olduğunca olumlu örneklerden yararlanılması, öğrencilerin yaş, beceri, yetenek ve buldukları çevrenin dikkate alınması, bu çocuklarla belli seviyede bir arkadaşlık kurulması, öğretmenin model davranışlar içinde olması hususları değerlerin öğretiminde önemli noktalardır (Aktepe,2010: 77).

Değerler, toplumu oluşturan tüm fertlere, nelerin iyi olduğunu nelerin göz önüne alınması gerektiğini ve kısaca toplumda uyum içinde nasıl yaşaması gerektiğini öğretir.

Temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek; aile, toplum ve okulun başlıca görevleri arasındadır. Değerlerin öğretimi eğitim programlarında farklı yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Hedeflenen özelliklerin öğrenciye kazandırılmasında işe koşulacak yöntem, teknik ve materyal seçimi önem arz etmektedir (Yüksel ve Adıgüzel, 2012b)

Türkiye Cumhuriyeti'nde değerler hemen hemen her dönemde az ya da çok eğitim sisteminde yerini bulmuştur. Toplumların birlik ve beraberliği açısından toplumu birleştirme rolü vasıtası ile değerler eğitim ve öğretim sistemi içinde özellikle de Sosyal Bilgiler dersi kapsamında hem milli değerleri hem de evrensel değerleri kazanmaya yardımcı olan bir unsurdur.

Türk Eğitim Sistemi, günümüzde ise programlarına “Değer Eğitimi” dersi koymuyor olsa da eğitimin örtük programı ile farklı şekillerde okulun öğretmeninden öğrencisine, okul müdüründen temizlik personeline varana kadar iş birliği ile bireyedeğer öğretmektedir.

Değer eğitimi toplumda sürdürülürken bu kapsamda ailelerin yerini ve önemini görmezden gelmemek gerekir. Tüm hayatımız boyunca her türlü iyi ve kötü kabul edilen tüm davranışların temelinde aile ve aile içinde edindiğimiz davranışlar yer alır. Kişiliğin ilk temelleri aile içinde atılır ve daha sonra kişilik gelişiminde okul ve toplum faktörleri devreye girer. Bireyin toplumsallaşması ve toplumda var olabilmesi için karşılaştığı tüm unsurlar bireyin karakter gelişimine yön verir.

Dünya genelindeki ülkelerin eğitim programlarında değerlerin öğretilmesinde farklı yaklaşımlara yer verilmektedir. Bu yaklaşımların kimileri değerlerin doğrudan öğretimine, kimileri akıl yürütme, sorgulama ve yansıtıcı düşünme süreçlerine ağırlık vererek değerlerin bir düşünme ve karar verme süreci olarak kazanımına yöneliktir (Doğanay, 2006).

Toplumsal bütünlük ve huzurun sürdürülmesi sağlanması ve sürdürülmesi, ancak toplumdaki değerlerin yeni nesillere aktarılması ile mümkündür. Değerleri olmayan bir eğitim anlayışı düşünülemez. Bu nedenden dolayı eğitimin hedeflerinden biri de toplumun ortak değerlerini yeni nesle aktarmak ve öğretmektir (Hökelekli, 2010: 7).

Değer eğitimi konusunda bütün eğitimciler, anne-babalar çocuklarını en iyi biçimde yetiştirmek ve toplumsal yaşama hazırlama gayreti içindedirler. Doğruluk, büyüklere saygı, törelere ve görgü kurallarına uyma, adi olma ve hak gözetme vb. değerler her toplumda ve her dönem insanlar için aranan önemli özellikler olmuştur (Yörükoğlu,2003: 221).

Değerler eğitiminde çocukların ve gençlerin kendilerine ve topluma yararlı olacak temel değerleri, psikolojik ve sosyal uygun olarak kazanmaları amaçlanmaktadır. Çocuğun doğuştan getirdiği iyi özellikleri ortaya çıkarmak, kişiliğinin gelişimini sağlamak, bireyi ve toplumu kötü ahlaktan korumak ve bu davranışların devamını sağlamak da değerler eğitiminin amaçları arasında yer alır (Aydın ve Akyol Gürler,2012: 16).

Tablo 1

2005 yılı Programında Yer Alan Değerler

Aile birliğine önem verme	Dürüstlük
Adil olma	Estetik
Bağımsızlık	Hoşgörü
Barış	Misafirperverlik
Özgürlük	Sağlıklı olmaya önem verme
Bilimsellik	Saygı
Çalışkanlık	Sevgi
Dayanışma	Sorumluluk
Duyarlılık	

Tablo 2

2017 yılı Programında yer alan Değerler

Aile birliğine önem verme	Demokratik tutumu benimseme
Bağımsızlık	Doğa sevgisi
Barış	Doğal çevreye duyarlılık
Özgürlük	Eşitlik
Bilimsellik	Etik
Çalışkanlık	Farklılıklara saygı
Dayanışma	İşbirliği
Dürüstlük	Kültürel mirasa duyarlılık
Estetik	Öz kontrol
Hoşgörü	Özgüven
Saygı	Özsaygı
Sorumluluk	Tarih bilinci
Vatanseverlik	Tasarruf
Yardımseverlik	

Yukarıda iki tabloda da görüldüğü gibi 2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programında 20 değer yer aldığı; bu değerlerden 14'ünün olduğu gibi 2017 taslak öğretim programında da olduğu, 6'sının ise kaldırıldığı ve 2017 taslak öğretim programında toplam 27 değer yer aldığı ve 13 yeni değer taslak öğretim programına eklendiği ortaya konulmuştur (Tay, 2017: 475)

2.6. DEĞER EĞİTİM AKIMLARI

Değer eğitiminde kullanılan akımlar ahlak eğitimi, karakter eğitimi, vatandaşlık eğitimi ve değer gerçekleştirme yaklaşımı olarak ayrılmaktadır.

2.6.1. Ahlak Eğitimi

Tarihin bütün dönemlerinde ve dünyanın her yerinde ahlak eğitiminin bilinen temel amacı aklını kendisinin ve diğerlerinin yararına kullanabilen, bilgili olduğu kadar erdemli olan insan yetiştirmektir (Lickona,1991;Aktaran Tay ve Öcal, 2011: 354).

Ahlak eğitimi konusunda toplum ve toplumun tüm fertleri el ele vermelidir.

Esmer'e (1999) göre bir toplumun bir arada yaşayabilmesinin ilk kuralı diğer insanlara güvenmektir. Toplumda insanlar arasında güven olmazsa huzur olmaz tüm bunların yoluğu da ortak bir paydada bütünleşen toplumun oluşmasına engel olur.

2.6.2. Karakter Eğitimi

Karakter insanın yaşam içinde taşıması gereken ve toplum içinde önemli görülen bir özellik olarak karşımıza çıkar. Bireyin karakter gelişimi kazanması ise eğitime bağlıdır. Bu da aile okul ve sosyal çevre ortaklığı ile sağlanabilir. Karakter eğitiminin başarıya ulaşabilmesi için, Lickona(1992) öğretim sürecinde örnek öğrenme uygulamalarına uzun süre devam edilmesini, iyi karakterin ilk olarak aile sorumluluğunda şekillendiğinin, akademik öğrenme ve öğretme uygulamalarının karakter geliştirmek için kullanılmasını belirtmiştir (Aktaran; Tay ve Öcal, 2011: 353).

2.6.3. Vatandaşlık Eğitimi

Bir ülkenin kanun ve düzen ile ilgili oluşumları vatandaşlık eğitimi kapsamında verilir. Vatandaşlık eğitimi ülkenin siyasi ve kanuni sistemine uygun bilgi, tutum, inanç ve değerleri içerir. Geleneksel olarak vatandaşlık eğitimi, sosyal bilgiler ve tarih kitapları içinde yer alır (Kirschenbaum,1995; Aktaran; Tay ve Öcal, 2011: 354).

Vatandaşlık eğitimi bir milletin öz değerlerini, birlik ve beraberlik duygusunu nesilden nesle aktarmak, yaşatmak için olmazsa olmaz bir eğitimidir ve toplumun tüm fertlerinin bir arada yaşamasını sağlar. Bu eğitim iyi almış bir birey devletin ilkelerine bağlı kendi hak ve görevlerini bilen, diğer vatandaşların da haklarını gözetten bir insan olarak karşımıza çıkar.

2.6.4. Değer Gerçekleştirme

Bireyin yaşam değerlerini fark etmesine, karar almasına ve kararlarını uygulamasına yardım eder. Bu yaklaşımın çok ön planda olduğu 1960-1980 yılları arasında insanların duyguları, inançları, inandıkları doğruları ve değerlerinin farkına varmaları amacıyla yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Yaşam becerileri eğitimi olarak bilinen bu yaklaşım, gelişen ve sürekli değişen dünyada bireyin yaşamının tümünde bireye rehberlik edecek bilgi, beceri ve duyguları öğrenmesine yardımcı olmak amacıyla ortaya konmuştur (Kirschenbaum,1995;Aktaran; Tay ve Öcal, 2011: 352).

2.7. DEĞERLER EĞİTİMİNDE YAKLAŞIMLAR

Değerlerin öğretimi için hem Türkiye’de hem de yurt dışında çeşitli çalışmalar yapılmış çok farklı fikir ve öneriler ileri sürülmüş bunun için bunu için yöntem ve teknikler geliştirilmiştir.

Geliştirilen teknik ve yaklaşımların bir kısmı değerlerin doğrudan öğretimine bir kısmı akıl yürütme, sorgulama ve yansıtıcı düşünme süreçlerine ağırlık vermiştir. Bu yaklaşımlardan bazıları sınıf içinde ders programının içinde etkinlik olarak yer alırken bir kısmı okulun açık ve örtük tüm programını kapsamaktadır (Doğanay,2006).

2.7.1. Telkin Etme Yaklaşımı(Değerlerin Doğrudan Öğretimi)

Bu yaklaşım Blanchette(1970) ve Bensley(1974) tarafından geliştirilmiş ve amacı öğrencilere belirli değerlerin aşılmasını ve içselleştirilmesini sağlayarak istenen değerleri daha iyi yansıtmaları için sahip oldukları değerleri değiştirmektedir. Bu yaklaşımda süreç içerisinde; model alma, olumlu ve olumsuz pekiştirme, küçümseme, oyunlar ve taklitler, araştırmacı öğrenme yöntemleri vb. kullanılmaktadır (Superkavd.,1976; Aktaran; Safran, 2012: 129).

Bu yaklaşım bilerek veya bilmeyerek en çok kullanılan ve en eski yaklaşım olarak karşımıza çıkar. Öğrencilere bu yaklaşımda neyin iyi neyin kötü olduğu söylenmektedir ve tarihsel ve kurgusal ahlaki hikâyeler yoluyla yapılabilmektedir. (Akbaş,2004)

2.7.2. Değer Açıklama Yaklaşımı

Bu yaklaşım 1970’li yıllarda ön plana çıkan bir yaklaşımdır ve farklı bir eğitim-öğretim ortamı öngörmek yerine, öğretmenlerin sınıflarda uygulayabilecekleri etkinlikler ve ders programları geliştirmişlerdir (Bacanlı,2001).

Bu yaklaşımda öğrencilere kendi değerlerinin farkına varması için yardımda bulunulur (Welton ve Mallon,1999).

Burada değerler öğretilirken değerlerin içeriğinden çok değer nasıl oluşur o sürece bakılır (Simon vd.,1972; Aktaran; Tay ve Öcal, 2011: 356).

2.7.3. Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı

Bireylerin ve toplumun ahlaki gelişmelerini desteklemeyi amaçlayan ve bu amaçla “adil topluluk okullarını” kuran Kohlberg, öğrencilerinde ahlaki akıl yürütme becerisi geliştirmeye çalışmıştır. Adil topluluk okulunun temeli adalet, eşitlik ve demokrasi değerleri oluşturmuştur. Bu okulda kararların tümü ahlaki tartışmalar ve katılımlı proje grupları ile alınmıştır (Yüksel,2005).

Bu yöntemin asıl amacı öğrencilerin tutum ve davranışlarına önderlik edecek ahlaki ilkeler kazanmalarını sağlamaktır.

2.7.4. Değer Analizi Yaklaşımı

Oliver ve Newmann(1967-1972), Shaver ve Larkins(1973) ve Metcalf(1971) tarafından geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Burada değerler ile ilgili konularda öğrencilerin mantıksal düşünme, değerleri içselleştirme ve arasında bağlantı kurmalarında mantıklı ve analitik süreçleri kullanmalarına yardımcı olmak vardır. Tartışma, araştırma vb. yöntemlerde kullanılır (Superka vd.,1976;Aktaran; Safran, 2012: 133).

2.8. KARİKATÜR

Öğrencilerin bilgi beceri ve tutum ve değerleri geliştirmelerinde kullanılan araç gereç ve kaynaklara öğretim materyali adı verilmektedir (Avşar,2007).

Sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin görmedikleri tanık olmadıkları geçmiş olaylar ve coğrafi konular yer almaktadır. Bu geçmiş olayları yeniden canlandıracak öğrencilerin yaşadıkları çevreyi tanımalarını sağlayacak görsel materyaller kullanılmalıdır (Durualp,2006).

Sosyal bilgilerin doğası gereği sözel ve soyut sembollerin kullanılması, öğretim etkinliğinin azalmasında ve hatırlanma düzeyinin düşük olmasında önemli bir faktördür. Bu sebeple sosyal bilimlerin öğretiminde dersin araç gereçler vasıtası ile somutlaştırılması gerekmektedir. Sosyal Bilgiler öğretiminin etkili ve verimli olması için iyi düzenlenmiş öğretim teknolojisine gereksinim vardır (Alkan ve Kurt,2007: 78).

Sosyal Bilgiler öğretiminde kullandığımız görsel materyallerin çoğunluğu aynı zamanda birer kanıt niteliğindedir. Tarihin beslendiği kaynaklar, geçmişten arta kalan kalıntılar veya izlerin sorgulama yoluyla tarihsel kanıt haline getirilmesi ile oluşan verilerdir (Dilek,2001: 88).

Öğretim materyalleri kendi içinde farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar kendi içinde resim, fotoğraf, minyatür ve gravür, gazete, tarih şeritleri ve de karikatür olarak ayırmak mümkündür. Görsel materyaller içinde çok önemli bir yere sahip olan karikatürler en sık kullanılan görsel materyaller kapsamında karşımıza çıkmaktadır. İlköğretimde derslerde kullanılacak pek çok materyal bulunmaktadır. Bunlar arasında karikatürlerin önemli bir yeri vardır. Karikatür, öğrencilere kavramların ve değerlerin eğlenceli bir şekilde kazandırılmasında kullanılacak bir materyaldir(Arık,1998).

İtalyanca bir kelime olup “Carricare” olarak karşımıza çıkan karikatür insanın ve eşyanın abartılarak çizilmesi, komik şekilde çizilerek çizgide mizah yapma olayı olarak tanımlanmaktadır.

Türk Dil Kurumu’na göre karikatür: “İnsan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren, düşündürücüve güldürücü resim”. “Bir kimsenin, bir nesnenin bazı özelliklerini güldürücü biçimde belirten eğlenceli resim” (Oruç, 2006).

“Bir kişinin ya da bir olayın gülünç ve çarpıcı yanını yakalayıp öne çıkartarak, abartılmış çizgilerle gülmeceye dönüştürme sanatıdır” (Avşar, 2007). “Karikatür, düşüncenin mizahla yoğrulup çizgiyle uyumlu bir şekilde betimlenmesi şeklinde tanımlanabilir” (Akkaya, 2011).

“Karikatür; İnsanın veya eşyanın abartılarak çizilmesi olayıdır. Günümüz anlayışında ise karikatür, çizgide mizah yapma sanatıdır” (Kılınç, 2006).

Karikatürler daha ilk bakışta anlatılmak istenen dönemin sosyal ve politik yaşamının görüntüsünü gözümüzde canlandırır. Basılı kaynaklarda yer alan karikatürleri incelemeye başladığımızda bu görüntü birçok ayrıntı kazanarak daha da zenginleşir (Heinzelmann,2004).

Karikatürde bulunması gereken üç öge vardır: Çizgi, güldürme ve düşündürme ögesi. Bu üç öge her zaman bir arada olmayabilir. Bazı karikatürler çizgi ve güldürme ögelerini içerirken, bazıları çizgi ve düşündürme ögelerini barındırır. Burada çizgi ögesi mutlaka olmalıdır ama diğer ögeler çizerin inisiyatifine kalmıştır. Ama en ideali ise güldürürken düşündüren ve iyi bir çizgi ile oluşturulan karikatürdür.

Karikatür temel olarak üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlar:

- Sanat unsuru: Karikatür güzel sanatların bir dalı olmakla birlikte bir nesneyi komik biçimde çizme yoluyla mizah üretmektedir.
- Fikir unsuru: Fikir karikatürün olmazsa olmaz bir unsurudur. Karikatürün seyirciler için komik bir mesajı vardır. Karikatür fikirleri yayan ve mesaj veren bir sanattır.
- Mizah unsuru: içeriğinde mizah olmayan bir resimler karikatür sayılmaz. Mizahın karikatürdeki işlevi iletilmek istenen ana mesajı vermesidir (Avşar, 2007).

Karikatürler yazı ile anlatılması çok güç olan pek çok konunun anlatılmasında oldukça başarılıdır. Var olan olayların tasvir edilmesi çizim ile etkili hale gelebilmektedir. Karikatürün bir özelliği de karikatürcülerin bir konuyu ele alırken karikatüre yerleştirdikleri dünya görüşlerini tespit etme imkânı sağlamasıdır.

Karikatür ile yapılan eğitimde ezbercilik yoktur. Göze yansıyan düşünce beyinde devinir, mizahın etkisi ile ezber ortadan kalkar (Efe, 2005).

Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılacak karikatürler öğrencilerin yaşam içindeki olaylara karşı sebep sonuç ilişkilerini ortaya koymalarında büyük katkı sağlar. Küçük çocukların merak duygusuyla dolup taşmaları, çocuğun eğitim sistemi içine girmesi ve yaşının ilerlemesi ile merak duygusunun azalması çok dikkate değerdir. Bundan dolayı da karikatür mizah ve çizgi unsuru sayesinde çocukta var olan merakı derse olan ilgiyi yeniden canlandırabilir. İyi seçilmiş bir karikatür, her şeyden önce öğrencinin zihinsel gelişimine ve onun eleştirel düşünme yeteneğine katkı sağlayacaktır (Özalp, 2006: 23-24).

Karikatürlerin özellikle sosyal bilgiler dersinin çok disiplinli yapısına hitap eden nadir materyallerden biri olması sosyal bilgiler dersindeki kıymetini artırmaktadır. Karikatürlerden faydalanılarak tarihi bir olayın yorumlanması güncel bir sorunun analizi ve kavram yanılgılarının giderilmesi sağlanabilir.

2.8.1. Karikatür ve Dünyada Gelişimi

Mizahın alt işlevi olan karikatürü Paleolitik Çağ'a kadar götürmek mümkündür. Ancak bugünkü anlamıyla ortaya çıkan karikatürlerin başlangıcı 17. yüzyıldır (Özer, 2004).

Karikatürün elle tutulur belgelere dayanarak başlama zamanı için ancak Rönesans'tan sonradır denilebilir. Buna rağmen şu anda 1600'den önce çizilmiş bir portre karikatürü bulunmamaktadır. Leonardo Da Vinci(1452-1519)'ninnot defterindeki bilimsel çizimlerin yanında çok sayıda, belki de ilk karikatürler sayılabilecek karalamalar bulunmaktadır.

Karikatürün öncüsü 18. asrın başında ortaya çıkan ilk profesyonel karikatürist Romalı bir İtalyan olan PietroGhezzi' dir (Yurdağün, 2007: 30). Karikatür sanatı, zamanla Fransa ve İtalya'daki kapalı aristokrat kesiminde yaygınlaşmıştır. Dünyada yayımlanan ilk karikatür kitabı İngiltere'de basılan Mary Darly'nin *A Book of Caricaturas* (1762) isimli eseridir. Yine 18. yüzyılda bu alanda uzmanlaşan İngiliz Thomas Rowlandson (1756–1827) ve James Gillray (1757–1815) gibi isimler de önemli eserler vermiştir (Preston, 2006).

1600'lü yıllarda İtalyanlar hayvan başlı insan figürlerine “caricaro” demişlerdir. 1690'da Venedik'ten İngiltere'ye taşınan T. Browne isimli ressam “caricature” kelimesini literatüre kazandırmış ve bu sanata yumuşak bir şekil vermeye çalışmıştır (Selçuk, 1988; Aktaran; Ersoy,2010: 81).

2.8.2. Karikatürün Türkiye'deki Gelişimi

Mizahın çizgilere dökülmesiyle oluşturulan karikatür, Türkiye'de diğer mizahi alanlara rağmen daha geç ortaya çıkmıştır. Bu gecikmenin sebebi İslam dinini benimseyen Türklerin, dinlerinin gereği Tanrı yerine sıfatlandırılacak hiçbir put, insan hatta hayvanı ve bunları temsil edecek çizimleri ya da nesnelere kabul etmemesiydi.

Türkler bundan dolayısüsleme ve hat sanatına yönelmiştir. Ancak getirilen bu sınırlamalara rağmen çizimli sanat tamamen dışlanmamış, minyatür olarak kendini

göstermiştir. Minyatürlerde yapılan resimlerde döneme özgü eğlence nitelikli bilmeceli bazı çizim denemeleri yapılmıştır. Bu mizahi bir durum olarak değerlendirilmemeli, ancak mizahı göstermek adına çizgiyi kullanmak için atılan ilk adımlara öncülük etmesi olarak kabul edilmelidir. Aslında karikatürün bu kadar geç gelişmesinin sebeplerinin başında matbaanın zamanında yeterince gelişmemesi ve benimsenmemesi de bulunmaktadır.

Türkiye’de ilk matbaa 1727 yılında kurulmuş ancak gerekli ilgi gösterilmediğinden 39 resimli baskı tekniği 19.yy.a kadar ertelenmiştir. Avrupa icadı dökme harflerle yapılan baskılar hat ve süsleme sanatının inceliklerini göstermede yetersiz kaldığı için çok fazla kullanılmamıştır (Güneri, 2008:86).

Türk karikatüründeki gelişim ve değişim aşamaları incelenirken ilk karikatürün 1867 yılında “İstanbul” adlı gazetede yayımlandığı görülmektedir. İlk profesyonel karikatürçünün de Ali Fuat Bey olduğu bilinmektedir.

Diyoben’le başlayan dergicilik serüveni ve daha sonra yayınlanacak diğer dergilerde çalışan isimsiz karikatürçüler, Rum ve Ermeni kökenli Osmanlılar ve Cemil Cem Türk karikatürünün öncüleri olmuşlardır. Osmanlı topraklarında, daha sonra yasaklandığı için Jön Türk hareketiyle Avrupa kentlerinde Türk karikatürü gelişmesini sürdürmüştür (Dereli, 2008).

Bundan sonra Türk karikatüründe dört önemli gelişme yaşanmıştır. Birinci önemli gelişme; Türk toplumunun kaderini belirleyen Kurtuluş Savaşı sırasında ortaya çıkmıştır. İkinci önemli gelişme ise; 1928 yılında Türkiye’de yapılan Harf Devrimi’dir. Üçüncü gelişme; İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra etkisini hissettiren Saul Steinberg’in yeni anlayışıdır. Dördüncü gelişme ise; 1972 yılında yayımlanmaya başlayan “Gırgır” dergisi anlayışıdır.

2.8.3. Karikatür ve Eğitimdeki Yeri

Eğitim, bireyin davranışlarında, yaşantısından yararlanarak olumlu değişimlerin meydana getirilme sürecidir. Bu süreç insan yaşamı boyunca devam eder. Eğitimi örgün ve yaygın eğitim olarak iki gruba ayırmak mümkündür.

Eğitimin gerçekleşmesi sırasında şüphesiz ki çok çeşitli araç ve gereçler kullanılmaktadır. Eğitimde görsel materyallerin kullanılması, son yıllarda giderek artan ve artarak devam eden bir eğilimdir. Yapılan çeşitli araştırmalar, görsel

unsurlarla yapılan uygulamaların çok daha etkili ve başarılı olduğunu ortaya koymuştur.

Eğitim, bireyin davranışlarında, yaşantısından yararlanarak istendik olarak olumlu değişmelerin meydana getirilme sürecidir. Bir başka ifadeyle de bireye olumlu ve yararlı davranışlar kazandırma sürecidir. Karikatür de birey ve toplumdaki olumsuzlukların, çelişkilerin, yanlışlıkların, kötülüklerin eleştirel bir gözle abartılı çizgilerle anlatılması olarak tanımlanabilir. Karikatürcü, tıpkı öğretmen gibi iyiyi, güzeli, doğruyu göstermeyi ve öğretmeyi hedefler (Uslu, 2007).

İnsan yaşadığı çevreyle sürekli etkileşim halindedir. Hem maddi yönden hem de manevi yönden insanın etkileşiminde diğer insanlarla gerçekleştirdiği bir bilgi alışverişi vardır. İnsanların yaşam karşısında öğrendiklerini birbirleriyle paylaşmaları onları doğa karşısında daha güçlü duruma getirecek ve yaşamlarını kolaylaştıracaktır. İnsanlar arasındaki bilgi alışverişinin adına kültürlenme de denebilir. Kültürlenme süreci bir bakıma bilgi aktarımını ve bunun sonunda davranış değişikliğini ortaya çıkardığı için eğitimin varlığı söz konusudur (Sönmez, 2004).

2.8.3.1. Eğitimde Karikatür Kullanılmasının Nedenleri

Eğitimde amaç, özgür düşünebilen, merak eden, soru soran ve iraksak düşünebilen öğrenciler yetiştirmektir. Ama eğitim sistemleri genel olarak yakınsak düşünme üzerinden eğitim yapmaktadır. Bu düşünce ise bireyleri toplum içinde edilgen bir yapıya sokmaktadır. Rogers'ın da belirttiği gibi eğitim, "tutucu, kalıplaşmış; bağımsız düşünen, yaratıcı ve özgün olmaktan çok eğitimini tamamlamış bireyler yetiştirmektedir" (Sungur, 1997).

"Karikatür bir iletişim aracı olarak kullanıldığında öğrencilerin öğretmenlerle ve kendi aralarında anlaşacakları bir araç olacaktır. Karikatürün verdiği mesajın daha kolay ulaşması nedeniyle daha kolay iletişim kuracaklardır" (Danyal, 2005: 74).

Karikatür, içinde bulunduğu zamanla doğru orantılı olarak değişebilen yani kendini sürekli güncelleyen bir sanattır. Bu eğitim öğretim yapılanmalarında istenilen temel özelliklerinden olan analitik düşünce biçiminin gelişimine neden olur. Mizahla birlikteliği ise eleştirilere tahammülü sağlayarak demokratik bilince katkı sağlar. Onun için karikatürün yalnızca eğitim aracı olarak şekilsel kullanılmasının yanı sıra karikatür sanatı okullarda eğitim ve öğretimin önemli bir enstrümanı olacaktır (Aydoğan, 2005: 83).

Karikatür ezbersiz eğitim yolunu açan bireyleri yaşadığı çevre ve dünyaya dair düşüncelerini geliştiren hayatın gerçeklerini daha iyi anlamasını sağlayan güzel bir araçtır.

Karikatürle eğitimin amacı, eğlendirmek ya da ezberletmek değil; düşündürerek öğretmek ve yaratıcılığı geliştirmek olmalıdır. Karikatürle eğitim, ezberci ve bireyci gençler yerine, düşünen, üreten ve toplumsal sorumluluk duyan gençler yetiştirilmesine katkı yapmalıdır (Örs, 2005: 80).

Karikatür diğer yandan kendine güvenen, toplum içinde sorunları ortaya koyan, çözüm üreten bir nesil yetiştirilmesine yardımcı olacaktır. Bu duruma son zamanlarda daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle, bilişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler beraberinde değişiklikleri ve birtakım olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Ortaya çıkan olumsuzluklar başkalarının haklarını ihlal etmek, hazırcılık vb. durumlardır. Bu sorunlara önlem olarak öğrencinin de sorgulayıcı ve üretken olması en önemli önlem olacaktır. Karikatür de eleştirel bir sanat dalı olarak hayatın olumsuzluklarını, çelişkilerini, gözler önüne seren bir öğretim aracı olarak karşımıza çıkar. Bu nedenle de tüm okullarda ve tüm derslerde öğretmenlerce seçilmiş karikatürler kullanılması çocukların olumsuzlukları görmesi, irdelemesi ve eleştirmesi, olumlu tutumlar edinmesi açısından son derece önemlidir

Sınıflarda mizaha başvurulması öğrencilerin sosyal ilişkilerinin gelişmesi açısından yararlıdır. Mizah her şeyden önce paylaşımdır. Paylaşıcılık güvensizlikduygusunun aşılmasında vazgeçilmez bir davranış biçimidir. Paylaşıcılık, birliktelik, içtenlik, arkadaşlık duygularının güçlenmesinde önemlidir. Dahası mizah farklı kültürlerin birbirlerini anlamasında bir köprü görevi üstlenebilir (Topçuoğlu, 2007: 50)

2.9. KONULARINA GÖRE KARİKATÜR TÜRLERİ

Geçmişten günümüze kadar geçen zaman zarfında toplum yaşamını yansıtan, topluma ışık tutan, güldüren ve güldürürken de düşündüren karikatürü sosyal bilgiler dersinde faydalanmak kaçınılmazdır. Sosyal Bilgiler dersi içinde sıkça kullanılan ve kullanılması zorunluluk taşıyan karikatürler politik, güncel ve tarihi karikatürlerdir. Son zamanlarda ise üzerinde fazlaca durulan ve karikatürün bir diğer çeşidi ise kavram karikatürüdür.

2.9.1. Vatandaşlık Konuları ve Politik Karikatürler

Sosyal Bilgiler dersinin kapsamında en çok kullanılan karikatür olarak karşımıza çıkan karikatür türüdür. Politik karikatürler öğrencileri eleştirel düşünmeye itme keyif veren sınıf tartışmalarının içinde bulunma politikaya ilgi duymalarını sağlamak için en güzel sınıf aracıdır. Politik karikatürler bu gibi özellikleri sayesinde Sosyal Bilgiler dersinde özellikle de vatandaşlık ile ilgili konu ve çalışmalarda sıkça ve önemle kullanılmaya değer bir öğedir.

2.9.2. Güncel Konular ve Güncel Karikatürler

Sosyal Bilgiler dersi geçmişten gelen öğeleri günümüze taşıırken ve geleceğe aktarırken güncellik ögesini sıkça kullanmaktadır. Öğrencilerin çevrelerinde, ülkemizde ve dünyada meydana olayları takip etmelerini sağlamak ile yetinmez ve öğrencilere sosyalleşme imkânı da verir. Güncel olayların öğretimde kullanılan yazılı ve görsel haberler, gazeteler, dergiler, internet vb. birçok aracın yanında çok yönlü olması ile ilgiyi üzerine toplayan karikatürler güncel olayların aktarılmasında sıkça kullanılmaktadır. Sosyal Bilgilerin çok yönlü yapısına uygun oluşu kullanım oranını artırmaktadır.

2.9.3. Tarihi Konular ve Tarihi Karikatürler

Sosyal Bilgiler dersinin vazgeçilmez bir ögesi olan tarih öğretimi ve öğretimde yer verilen tarihsel karikatürler yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Karikatürler etkili bir şekilde kullanılmadan önce özellikle tarihsel bir karikatürde öğrenciler sık sık temel bilgilere ihtiyaç duyacaktır (Johnstone ve Nahken,1987; Akt.; Heitzmann,1988). Bu gibi sebeplerden ötürü karikatürler seçilirken öğrencilerin konuyla ilgili temel bilgilere sahip olması gerekmektedir.

2.9.4. Coğrafya Konuları ve Kavram Karikatürleri

Kavram karikatürlerinin başlangıcı 1922 yılıdır ve “fen bilimlerinin öğrenilmesinde yapılandırmacı görüşlerin, düşüncelerin hesaba katıldığı yenilikçi bir öğrenme-öğretme stratejisi geliştirme” (Keogh ve Naylor,1999) teşebbüsü ile meydana getirilmiştir.

Kavram karikatürleri soru sormak, merak uyandırmak, tartışmaya sebep olmak bilimsel düşünce üretmek için bir uyarıcı olarak tasarlanan karikatür tarzındaki çizimlerdir (Long ve Marson, 2003).

Tüm bu karikatür alanlarına, çeşitlerine baktığımızda Sosyal Bilgiler dersinin genel yapısına, işleyişine hizmet edecek olan karikatürlerden öğretmenler her alanda yararlanma imkânı bulmalıdır. Yeri gelir dersine dikkat çekmek, yeri gelir çocukları tartışma içine çekmek ve daha bunun gibi bir sürü konuya açıklık getirmek varsa kavram yanlışlarını fark etmek ve gidermek için kimi zamanda dersin ve konunun değerlendirmesini yapmak gibi çok farklı alanlarda yararlanabilir. Bunları yapmıyorsa bile öğretmenler öğrencileri ile gülmek keyifli bir sınıf atmosferi oluşturmak için bile karikatürleri kullanabilirler.

Uslu ise ifade tarzı, tekniği ve kurgu-yapı özelliklerine göre bir karikatür sınıflandırması yapmıştır.

2.10. İFADE TARZINA GÖRE KARİKATÜRLER

- **Yazılı Karikatürler :** Daha çok günlük gazetelerde yayınlanan geniş kitleleri hedefleyen ve çizgilerin yazılarla desteklendiği karikatürlerdir.
- **Yazısız (grafik-ciddi) Karikatürler:** Uluslararası dil olma özelliği ve sanatsal kaygı taşıyan yazının mümkün olan en az yada hiç yer almadığı karikatürlerdir.

2.11. TEKNİĞİNE GÖRE KARİKATÜRLER

- **Renkli Karikatürler:** Yazı ve çizgilerin kuru, pastel, guaj vb. boyalar ile renklendirerek sunulduğu karikatürlerdir.
- **Siyah-Beyaz Karikatürler:** Beyaz zemin üzerinde siyah çini mürekkebi kullanılarak üretilen karikatürlerdir.

2.12. KURGU-YAPI ÖZELLİĞİNE GÖRE KARİKATÜRLER

- **Tek Kare Karikatürler:** Esprinin tek bir karede (bir aşamada) anlatıldığı karikatürlerdir.
- **Bant Karikatürler:** Belirli mekanların, tiplerin bulunduğu seri olarak çizilen bir olay örgüsü içeren karikatürlerdir (Uslu, 1999).

III. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, çalışmada kullanılan veri toplama araçları, yöntem ve verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması araştırmacının “neden?” ve “nasıl?” sorularına odaklanarak “hedeflenen durumu” derinlemesine ve ayrıntılı olarak irdeleme durumunda kullanılmaktadır (Yin, 2003). Araştırmada, durum çalışması desenlerinden birisi olan “iç içe geçmiş tek durum” deseni kullanılmıştır. İç içe geçmiş tek durum deseninde, tek bir durum içinde çoğu kez birden fazla alt tabaka veya birim olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada, bu durum içinde yer alan alt analiz birimlerinin iç içe geçmiş yapısının, derinlemesine incelenmesinin araştırma durumunu ayrıntılı olarak açıklayacağı düşünülmektedir.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma,2016-2017Eğitim-Öğretim yılı bahar yarıyılında Niğde ili Merkez ilçesine bağlı sekiz ortaokulda öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma için belirlenen okullarda öncelikle 700 yedinci sınıf öğrencisine veri toplama aracı olan çalışma yaprağı uygulanmış fakat bu öğrencilerden 200 tanesinin kağıtlarının neredeyse tamamına yakını boş bıraktıkları ve cevapladıklarını ise geliş güzel doldurdıkları için çalışma dışı bırakılmış böylece çalışma 500 öğrenci üzerinde uygulanmıştır.Çalışma yapılmadan önce İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden izin alınıp okul yönetimleri ile görüşüldükten sonra çalışmanın amacı ve konusu hakkında öğrenciler bilgilendirilmiştir. Daha sonra belirlenen okullarda uygulama yapılmıştır. Sekiz okulda uygulama yapıldıktan sonra çalışma yaprağındaki her karikatür ve soru maddeleri tek tek okunarak ortak düşünce ve cevaplar altında gruplandırılmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırma verileri, karikatür ve karikatürle ilgili üç açık uçlu soruyu içeren çalışma yaprağı aracılığıyla toplanmıştır. Çocuklara öncelikle karikatürlerin renkli halleri gösterilmiştir sonra siyah beyaz çıktılar verilip çalışma yaprakları

uygulanmıştır. Açık uçlu sorular, öğrencilerin bilgi ve becerilerini kullanarak özgün yanıtlar oluşturmalarını sağladığı için tercih edilmiştir. Araştırmada, çevre sorunlarından küresel ısınma, orman (ağaç) tahribi, hava kirliliği, su kirliliği, gürültü (ses) kirliliği, aşırı nüfus ve kuraklık ile ilgili ikişer adet toplam on dört adet yazısız bir karikatür seçilerek, öğrencilerin karikatüre ilişkin algılarını ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini yazılı olarak açıklamalarına olanak sağlanmıştır. Bu süreçte öğrencilerin karikatürlerde yer alan çevre sorunlarını zihinlerinde hangi kavramlarla ilişkilendirdiklerini ortaya çıkartmak ve bu sayede çevre ile ilgili kavram yanılgıları ya da eksik öğrenme nedenlerini tespit etmek de amaçlanmıştır.

Araştırmada, çalışma yapıyağıyer alan on dört karikatürden biri ve karikatür ve ilgili sorular aşağıda verilmiştir.

1. Karikatürde ne gördüğünüzü yazınız?
2. Karikatürde gördüğünüz sorunun (kirlilik türü veya küresel sorun) ne olduğunu belirtiniz.
3. Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?

3.4. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Araştırmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasında aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) artırmak için çalışma yapıyağı hazırlanırken ilgili alanyazın incelenmiş ve küresel sorunlardan oluşan bir çalışma yapıyağı hazırlanmıştır. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesinden 20 öğretim üyesine uygulanan küresel sorunlardan oluşan bu çalışma

yaprağı verilmişve karikatürlerde yer alan çevre sorunlarını tespit etmeleri bu karikatürlerin öğrenci düzeyine uygun olup olmadığı yönündeki görüşleri istenmiştir. Öğretim üyelerinin tamamının ortak görüş bildirdiği karikatürler çalışma yaprağına alınırken; ihtilafli cevap verilen karikatürler çalışmadan çıkarılmıştır. Ayrıca öğretim üyeleri çalışma yaprağının öğrenci düzeyine uygun olduğunu yönünde görüş de belirtmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen okullarda öğretmenleri rehberliğinde veri toplama aracı olarak geliştirilen çalışma yaprağını bir ders saatinde öğrencilere uygulanmıştır. Araştırmanın verileri tek seferlik yapılan çalışma ile toplanmıştır. Ayrıca yapılan içerik analizinde temalar, ilgili kavramları kapsayacak kadar geniş olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Uygulama öncesi okulların yönetiminden izin alınmış ve sadece gönüllü olan öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmanın dış geçerliliğini (aktarılabiliğini) artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır. Araştırmanın dış geçerliliğini (teyit edilebilirliğini) artırmak için araştırmacı, süreçte yapılanları ayrıntılı bir biçimde tanımlamıştır. Ayrıca elde edilen ham veriler ve kodlamalar başkaları tarafından incelenebilecek şekilde araştırmacı tarafından saklanmaktadır.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Toplanan verilerin analizinde, içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmış, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Verilerin analizine başlamadan önce öğrencilere verilen çalışma yaprakları 1'den 500'e kadar sıralanmıştır. Çalışma yapraklarındaki her madde tek tek okunarak ortak düşünceler bir cevap altında kodlanmıştır. Toplanan verilere dayalı olarak tematik bir çerçeve oluşturulmuş, belirlenen temalara kodlar verilmiştir. Bu temalar ana başlıklar altında gruplandırılmıştır. Belirlenen bu ana temalar altında alt temalar oluşturularak her bir tema için frekans değerleri çıkarılmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmada elde edilen bulgular;

1. Karikatürde ne gördüğünüzü yazınız.
2. Karikatürde gördüğünüz sorunun (kirlilik türü veya küresel sorun) ne olduğunu belirtiniz
3. Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?

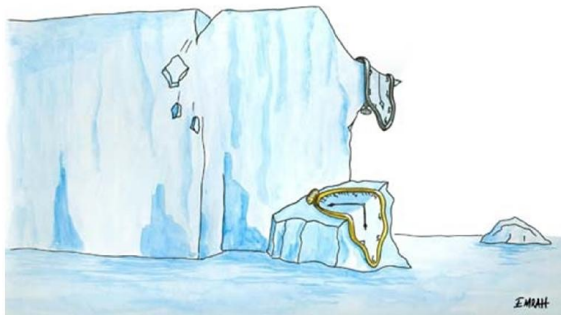
şeklinde 3 soru ve başlık halinde sunulmuştur. Söz konusu başlıklar altında öğrencilerin açıkladıkları görüşlerinde benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmuştur.

Ayrıca öğrencilerin yanıtları ana tema, alttema, frekans ve yüzde olarak tablollaştırılarak yorumlandıktan sonra çalışmada yer alan öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

4.1. KÜRESEL ISINMA SORUNU

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğrenciler küresel ısınma karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.1.1. 1. Karikatür

4.1.1.1 Öğrencilerin 1. Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan küresel ısınmaya ilişkin 1.karikatürü algılama biçimlerine ait elde edilen veriler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 1.Karikatürü Algılama Biçimi

Ana tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz	Doğru Algı	280	56
	Yanlış Algı	214	42,8
	Boş	6	1,2

Tablo 3’de öğrencilerin karikatürdeki küresel ısınma sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin yarıdan biraz fazlasının (%56) doğru algıya sahip olup geri kalan ve azımsanmayacak kısmın ise yanlış algıya sahip olduğu (%42,8) görülmüştür. Öğrencilerden %1,2’nin ise bu karikatüre ilişkin cevabı boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Küresel ısınma 1.karikatürünü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma sebebiyle buzullar eriyor (Ö28). Kutup aylarının yaşam alanları daralıyor (Ö92). İklim değişikliği fazla ısı nedeniyle buzullar eriyor (Ö103). Büyük buz kütlesi zamanla eriyor (Ö412).

Küresel ısınma1.karikatürünü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Uçurumun kenarında saat eriyor (Ö77). Zamanın erimesi (Ö390). Buz dağıyla eriyen zaman (Ö19). Zaman kaybı (Ö88). Saat var yamuk duruyor (Ö229). Ev görüyorum (Ö11).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır:“küresel ısınma sebebiyle buzullar eriyor”(doğru algı), “küresel ısınma”(doğru algı) “zaman kaybı”(yanlış algı) “saatler eriyor”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.1.1.2 Öğrencilerin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin küresel ısınmaya ilişkin 1.Karikatürdeki sorunu tespit etme durumlarına ait veriler Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 1.Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru tespit	290	58
	Yanlış Tespit	210	42

Tablo 4’den öğrencilerin karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %58’nin sorunu doğru tespit ederken; %42’sinin sorunu yanlış tespit ettikleri görülmüştür.

Küresel ısınma sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma (Ö4). Buzulların erimesi (Ö22). Deniz suyu seviyesinin yükselmesi (Ö182). Yer altı sularının çekilmesi (Ö333).

Küresel ısınma sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Zaman kaybı (Ö21). Zaman akıp gidiyor (Ö54). Dağ denize düştüğü için balıklar zehirleniyor (Ö258). Duvar kirliliği görüyorum (Ö367). Boş zamanlarımızı değerlendirmek (Ö400). Kayaların kırılması (Ö500). Su kirliliği (Ö99). Çevre kirliliği (Ö185).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna çok sayıda ve farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlardan en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “küresel ısınma” (doğru tespit) ve “buzulların erimesi”(doğru tespit) “zaman kaybı”(yanlış tespit), “zamanı öldürmek” (yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.1.1.3. Öğrencilerin 1. Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin küresel ısınmaya ilişkin 1.Karikatüre ait çözüm önerileri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 1.Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır	Doğru Öneri	243	48,6
	Yanlış Öneri	151	30,2
	İlgisiz Öneri	63	12,6
	Boş	43	8,6

Tablo 5’den öğrencilerin 1.karikatürdeki soruna ilişkin çözüm önerileri incelendiğinde öğrencilerin %48.6’sının doğru öneriler getirdikleri; %30.2’sinin yanlış öneri getirdikleri, %12.6’sının ilgisiz öneriler getirirken,%8,6’sının ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Küresel ısınma sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir.

Havadaki karbondioksit miktarını azaltmalıyız (Ö11). Ozon tabakasındaki zehirli gazlar temizlenmeli ve kimyasallar azaltılmalı (Ö42). İnsanlar bilinçlendirilmeli (Ö107). Fabrikalara ve araçlara filtre takılmalı (Ö110). Yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmalı (Ö187). Daha az elektronik alet kullanılmalı (Ö209). Toplu taşıma araçları kullanılmalı (Ö200). Doğaya zarar vermeyen güneş enerjisi vb. ile çalışan araçlar icat etmek (Ö311). Kaynaklarımızı boş yere kullanmamak (Ö470). Binaların ısı yalıtımı iyi olmalı (Ö499).

Küresel ısınma sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir.

Yapay buz dağı yapımı (Ö36). Zamanın boş işlere harcanmaması (Ö88). Saatleri geri alarak sorunu önleyebiliriz (Ö104). Saatlere pil takarak sorunu çözebiliriz (Ö109). Ağaçların kesilmemesi (Ö201). Yağmur yağması ve suyun israf edilmemesi (Ö315). Fabrikaların atık suları sulara bırakılmamalı (Ö347).

Küresel ısınma sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir.

Bilim adamlarına sorun onlar daha iyi bilir (Ö92). Daha soğuk yere koyun beyin bedava sonuçta (Ö8). Deprem oluyor (Ö78). Saatleri alıp dondurup tekrar katı bir halde tak yapacak bir şey yok (Ö500).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin verilen karikatürde gördüğünüz sorunu giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir ama en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “Havadaki karbondioksit miktarını azaltmak”(doğru öneri), “bacalara filtre takmak”(doğru öneri), “zamanı boşa harcamamak”(yanlış öneri), “suyu israf etmemek”(yanlış öneri) ve “hiçbir şey bilmiyorum”(ilgisiz öneri) cevaplarıdır.

Araştırmanın 1.alt problemi “Öğrenciler küresel ısınma karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme ilişkin 2. karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.1.2. 2. Karikatür

4.1.2.1 Öğrencilerin 2. Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan küresel ısınmaya ilişkin 2.karikatürü algılama biçimlerine ait edilen veriler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 2.Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz	Doğru Algı	199	39,8
	Yanlış Algı	281	56,2
	Boş	20	4

Tablo 6’da öğrencilerin karikatürde yer alan küresel ısınma sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %39,8’inin doğru algıya, öğrencilerin %56,2’sinin ise yanlış algıya sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %4’ünün ise bu soruyu boş bıraktığı gözlenmiştir.

Küresel ısınma 2. karikatürünü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Fabrikadan çıkan zehrin dünyayı zehirlemesi (Ö29). Dumanların dünyanın atmosferini kaplaması (Ö67). Atmosferin her geçen gün yok olması (Ö100). Kendi dünyasını kirleten iş adamı (Ö400).

Küresel ısınma 2. karikatürünü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Adam dünyayı işgal ediyor (Ö27). Dünyayı kebab yapıp çeviren adam (Ö329). Dünyayı mangal yapmışlar pişiriyorlar (Ö171). Dünyayı yemeye çalışan adam bu da obeziteye sebep oluyor (Ö63). Kapitalizm görüyorum (Ö118). Dünya tutulması (Ö34).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna çok farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en sık tekrar eden öğrenci cevapları şunlardır:“fabrika bacalarından çıkan dumanların atmosferi kirletmesi” (doğru algı) ve dünyayı mangal yapıp yiyen adam” (yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.1.2.2. Öğrencilerin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin küresel ısınmaya ilişkin 2.Karikatürdeki sorunu tespit etme durumlarına ait veriler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 2.Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	290	58
	Yanlış Tespit	210	42

Tablo 7’den öğrencilerin 2. karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin % 58’sinin doğru tespitte bulunurken % 42 sinin ise yanlış tespitte bulunduğu görülmüştür.

Küresel ısınma sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma (Ö29). Aşırı fabrikalaşma (Ö70). Ozon tabakası yok edilmesi sorunu (Ö93). Atmosfer kirliliğinin sonucu (Ö37).

Küresel ısınma sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Zenginlerin bencilliği (Ö483). Çevre kirliliği (Ö11). Hava kirliliği (Ö84). Dünya katliamı (Ö297).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “ozon tabakası yok ediliyor” (doğru tespit) ve “hava kirliliği” (yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.1.2.3. Öğrencilerin 2. Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin küresel ısınmaya ilişkin 2. karikatüre ait çözüm önerileri Tablo 8’te verilmiştir.

Tablo 8

Öğrencilerin Küresel Isınmaya İlişkin 2.Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde Gördüğünüz Sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır.	Doğru Öneri	349	69,8
	Yanlış Öneri	27	5,4
	İlgisiz Öneri	51	10,2
	Boş	73	14,6

Tablo 8’den öğrencilerin küresel ısınma karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; öğrencilerin 3’te 2’sinden fazlasının (%69.8) soruna doğru öneri getirdikleri, %5.4’ünün yanlış öneri getirdiği, %10.2’sinin ilgisiz öneri getirirken %14.6’sının ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Küresel ısınma sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir.

Fabrikalara filtre takılmalı ve toplu taşıma kullanılmalı (Ö41). Doğal enerji bulmak ve üretmek (Ö217). Parfüm gibi şeyleri az kullanmak (Ö94). Çarpık kentleşmeyi engellemek (Ö500). Fosil yakıtlar az kullanılmalı (Ö31.) İş adamları bir zahmet paragözlülüğü bırakıp canlıları düşünsünler artık duyarlı olma vakti (Ö417).

Küresel ısınma sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir.

Yönetici seçmek (Ö64). Dünyadaki besinleri az tüketelim, dünyayı pişirmeyelim (Ö83). Dünyayı kebab yapmamalıyız (Ö78). Temizliğe önem vermeliyiz (Ö355). Böyle adamları öldürmeliyiz (Ö8).

Küresel ısınma sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir.

Adamın karnını doyurun canım (Ö18). Kötü hava koşulları (Ö412). Dünya döndüğü için eriyor dönmesin (Ö499). Bir şey anlamadım çok saçma (Ö51).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin verilen karikatürde gördüğünüz sorunu giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir ama en çok tekrar eden cevaplar şu şekildedir. “Parfüm deodorant vb. kullanımını azaltmak”(doğru öneri), “dünyayı pişirmemeliyiz”(yanlış öneri), “çevre sorunu”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

4.2. ORMAN TAHRİBİ SORUNU

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğrenciler orman (ağaç) tahribi karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.2.1.1. Karikatür

4.2.1.1 Öğrencilerin 1. Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin orman(ağaç) tahribine ilişkin 1.karikatürü algılama biçimlerine ait elde edilen veriler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Öğrencilerin Orman (Ağaç) Tahribine İlişkin 1.Karikatürü Algılama Biçimi

Ana tema	Alt tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz	Doğru Algı	410	82
	Yanlış Algı	85	17
	Boş	5	1

Tablo 9’te öğrencilerin karikatürde orman tahribi sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %82’sinin doğru algıya, %17’sinin yanlış algıya sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %1’i ise bu soruyu boş bırakmıştır.

Ormanlar (ağaç) tahribi 1.karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ormanlar vahşi insanlar yüzünden yok oluyor (Ö28). Adam kendi yaşam alanını kesiyor (Ö90). Dünyamızı süsleyen ağaçların kesilmesi (Ö201). Ağaçların yok oluşu (Ö311).Orman tahribi (Ö409). Ağaçların hiç durmadan insanlar tarafından kesilmesi (Ö157). Ağaçsızlık (Ö500).

Ormanlar (ağaç) tahribi 1.karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Bir parmak bir parmağa gel beraber ağaç keselim demiş (Ö7). Adam canı sıkıldığı için parmaklarını kesiyor hiç parmak kalmıyor (Ö44). İnsanın kendini öldürmesini görüyorum (Ö222). Adam intihar ediyor (Ö389).

Bu karikatürde ne görüyorsunuz? Sorusuna farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Cevaplar içerisinde en çok tekrar edilen şunlardır: “Ağaçların yok edilmesi”(doğru algı), “ağaçsızlık”(doğru algı), “bir adamın kendi parmağını kesiyor”(yanlış algı) gibi cevapları olmuştur.

4.2.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu; karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? Sorusuna ilişkin veriler Tablo 10’de verilmiştir.

Tablo 10

Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine ilişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	270	54
	Yanlış Tespit	230	46

Tablo 10’de öğrencilerin 1.karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %54’ünün doğru tespit buldukları %46’sının ise yanlış tespit buldukları görülmüştür.

Orman (ağaç) tahribi sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ormanların tahribi (Ö1). Ormansızlık (Ö27). Doğanın yok olması (Ö155). Ağaçların kesilmesi (Ö281). Bilinçsizce ağaç kesimi (Ö19). Kâğıt israfının ormansızlığa sebep olması (Ö447). Oksijen kaynağımızın tükenmesi (Ö205).

Orman (ağaç) tahribi sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma (Ö8). Çevre kirliliği (Ö30). Hava kirliliği (Ö47). Deniz kirliliği (Ö199). İnsanların yok oluşu (Ö377). İntihar sorunu (Ö402). Baltacı amca (Ö444). Ortada bir sorun yok (Ö271).

Ormanların tahribi karikatürüne; Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna çok sayıda ve farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en çok tekrar eden “ormanların tahrip edilmesi” (doğru tespit), “ormansızlık sorunu” (doğru tespit), “insanların yok oluşu” (yanlış tespit), “çevre kirliliği” (yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.2.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11

Orman (Ağaç) Tahribine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorununa Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır	Doğru Öneri	445	89
	Yanlış öneri	16	3,2
	İlgisiz Öneri	19	3,8
	Boş	20	4

Tablo 11 incelendiğinde orman (ağaç) tahribi karikatürüne ilişkin ne yapılmalıdır sorusuna çözüm önerileri kapsamında cevap veren öğrencilerin %89’unun doğru öneri getirdikleri, %3,2’sinin yanlış öneri getirdikleri, %3,8’inin ilgisiz öneri getirirken %4’ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Orman(ağaç) tahribi sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Geri dönüşüm sağlanabilir (Ö14). Ağaç kesenlere ağır cezalar verilmeli (Ö57). TEMA vakfına başvurabiliriz (Ö48). Geri dönüşüm için konferanslar kamu spotları ve

reklamlar düzenlenmeli(Ö66). Endüstriyel amaçlı ağaçlar dikilmeli (Ö100). Kesici aletler ruhsatlandırılmalı (Ö201). Her ormana bekçi konulmalı böylece hem ormanlar korunur hem de işsizlik azalır (Ö359). Doğalgaz kullanalım ve ağaç kesilmesin (Ö500).

Orman(ağaç) tahribi sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Kıyasa kıyasa ağaç kesenleri de biz keselim (Ö3). Çevreyi temiz tutalım (Ö18). Hayvanları koruyalım (Ö36). Ağaç kesenlere kesilen ağaç başına teşvik payı verilmeli (Ö99). Sigara içmeyelim (Ö122). Daha fazla insülin amaçlı ağaç yetiştirmeliyiz (Ö289). Bir parmak diğer parmağı yok ediyor (Ö307).

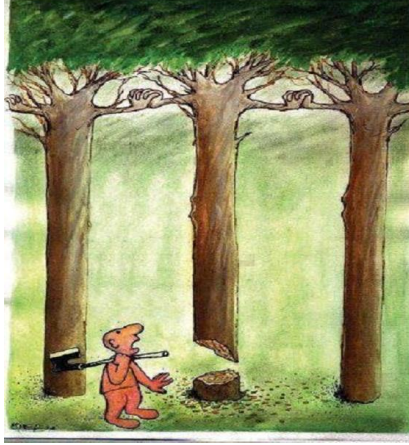
Orman(ağaç) tahribi sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Baltalı adam (Ö150). Çok üzücü (Ö173). Bilim adamlarına sorun (Ö8). İnsanlar fiziksel bakımlarını iyi yapmıyorlar (Ö233). Çok mutluyum (Ö388).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna çok farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında sıkça tekrar edilen cevaplar şunlardır: “geri dönüşüm yapılmalı”(doğru öneri) “ağır cezalar verilmeli”(doğru öneri) “çevreyi temiz tutmak”(yanlış öneri) cevapları olmuştur.

Araştırmanın 2. alt problemi “Öğrenciler orman (ağaç) tahribi karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. . Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.2.2. 2. Karikatür

4.2.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan orman tahribi karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 12’da verilmiştir.

Tablo 12

Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz?	Doğru Algı	349	69,8
	Yanlış Algı	103	20,6
	Boş	48	9,6

Tablo 12’da öğrencilerin karikatürde orman tahribi sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %69,8’inin doğru algıya, %20,6’sının ilgisiz algıya sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin %9,6 oranında ise bu soruyu boş bıraktığı gözlenmiştir.

Orman tahribi 2.karikatürü ilgili algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Doğa katliamı (Ö28). Ormanların yok olduğunu anlatıyor (Ö92). Ağaçların gereksiz yere kesilmesi (Ö311). Oksijenlerin azalması (Ö477). İnşaatlaşma (Ö219).

Orman tahribi 2. karikatürü ilgisiz algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Birlik, beraberlik (Ö11). Dayanışma (Ö80). El ele veren ağaçların yıkılmayışını anlatıyor (Ö151). Dostluk ve arkadaşlığın gücü (Ö29).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna çok farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “ağaçlar kesilmesin”(ilgili) “birlik, beraberlik, arkadaşlık”(ilgisiz) cevapları olmuştur.

4.2.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürdeki var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? Sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	225	45
	Yanlış Tespit	275	55

Tablo 13’de 2. karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %45’inin doğru tespitte bulunurken %55’inin ise yanlış tespitte bulunduğu görülmüştür.

Orman(ağaç) tahribi sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ağaçların kesilmesi (Ö77). Ormansızlaştırma (Ö199). Yeşil alanların azalışı (Ö300). Orman yetersizliği (Ö490).

Orman(ağaç) tahribi sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Çevresel sorun (Ö27). Su kirliliği (Ö185). Hava kirliliği (Ö19). Kuraklık (Ö80). Küresel sorun (Ö214).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır. “ağaçların

kesilmesi”(doğru tespit) “su kirliliği ve küresel sorun”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.2.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin zm nerileri

Öğrencilerin evre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm nerileri Tablo14’de gösterilmiştir.

Tablo 14

Öğrencilerin Orman(Ağaç) Tahribine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait zm nerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru neri	265	53
	Yanlış neri	127	25,4
	İlgisiz neri	80	16
	Boş	28	5,6

Tablo 14 incelendiğinde orman tahribi karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %53’ünün doğru öneri %25,4’ünün yanlış öneri %16’sının ilgisiz öneri getirirken ve %5,6’sının ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Orman (ağaç) tahribi sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı ğrenci cevapları şu şekildedir:

Ağaçları kesmemeliyiz (31). Kesilen ağaçların yerine yenisini dikmeliyiz (59). İnsanlara hapis cezası verilmeli (3). Kağıtları boşa harcamayalım ve geri dönüşüm yapılsın (11). Ormanlık alanlar koruma altına alınsın (219). Kampanyalar düzenlensin ve insanlara doğa sevgisi aşılsın (403).

Orman (ağaç) tahribi sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı ğrenci cevapları şu şekildedir:

Çevreye p atmayalım (24). Odunları fazla yakmamalıyız (46). Ağaçları kesenleri öldürmeliyiz (108). Su retmeliyiz (333).

Orman (ağaç) tahribi sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

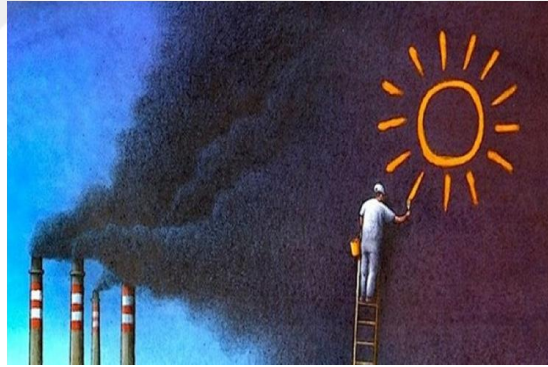
Ben nereden bileyim (Ö8). Ağaçlar kesilsin bana ne (Ö229). Ben profesör müyüm (Ö92).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin verilen karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. En sık tekrar edencevaplar şunlardır: “ağaçları kesmemeliyiz ve kampanyalar düzenlensin”(doğru öneri) “ağaç kesenleri öldürelim”(yanlış öneri) cevapları olmuştur.

4.3. HAVA KİRLİLİĞİ SORUNU

Araştırmanın 3. alt problemi “Öğrenciler hava kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. . Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.3.1. 1. Karikatür

4.3.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan hava kirliliği karikatüründe ne görüyorsunuz sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15

Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz	Doğru Algı	353	70,6
	Yanlış Algı	140	28
	Boş	7	1,4

Tablo 15’te öğrencilerin karikatürde Hava Kirliliği sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin%70,6’sının doğru algı, %28’inin yanlış algıya sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin % 1,41’ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Hava Kirliliği 1. karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Hava kirliliğinden etkilenen insan ve doğayı görüyorum (Ö5). Güneş’e hasret kalmak (Ö9). Oksijensiz kaldığımızı görüyorum (Ö37). Fabrika dumanlarının atmosferi kirletmesini görüyorum (Ö285). Egzoz gazlarının ve dumanların ozon tabakasını deldiğini görüyorum (Ö330).

Hava Kirliliği 1. karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ressam görüyorum (Ö88). Resim çizmeyi özleyen adam görüyorum (Ö102). Her gördüğü yere resim çizmeye çalışan bir çocuk görüyorum (Ö164). Merdivenin üzerine çıkıp Güneş’e dokunmaya çalışıyor (Ö452).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna çok farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en çok tekrar eden öğrenci cevapları şunlardır: “fabrika dumanlarının atmosferi kirlettiği”(doğru algı), “kirlilikten dolayı güneşe hasret kalmak” (doğru algı), “ressam görüyorum”(yanlış algı), “güneş çizen adam görüyorum”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.3.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? Sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 16’de verilmiştir.

Tablo 16

Öğrencilerin Hava kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	285	57
	Yanlış Tespit	215	43

Tablo 16’da öğrencilerin 1. karikatürde var olan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %57’sinin doğru tespitte bulunurken %43’ünün ise yanlış tespitte buldukları görülmüştür.

Hava kirliliği sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Hava kirliliği (Ö9). Fabrika kirliliği (Ö14). Kirlilik ile sadece güneşin değil tüm doğal kaynakların yok olması problemi (Ö107). Fabrika dumanlarının tüm dünyayı ele geçirme problemi (Ö382).

Hava kirliliği sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Adam o kadar güneşi özlemiş ki (Ö17). Çevre kirliliği (Ö94). Ormanların yok oluşu (Ö278). Küresel ısınma (Ö349).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en çok tekrar eden cevaplar şunlardır:”hava kirliliği ve oksijenin yokluğu” (doğru tespit) “küresel ısınma”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.3.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? Sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 17’te gösterilmiştir.

Tablo 17

Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır	Doğru Öneri	404	80,8
	Yanlış Öneri	18	3,6
	İlgisiz Öneri	36	7,2
	Boş	42	8,4

Tablo 17 incelendiğinde hava kirliliği karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %80,8’inin doğru öneri getirdiği %3,6’sının yanlış öneri getirdiği %7,2’sinin ilgisiz öneri getirirken %8,4’ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Hava kirliliği sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Fabrikalara filtre takılmalı ve takmayanlar kapatılmalı (Ö88). Zararlı dumanları yok edici makine vb. aletler icat edilmeli (Ö93). İnsanları bilinçlendirmek (Ö211). Filtreler yoluyla hava kirliliğini engellersek beraberinde küresel ısınmayı da engellemiş oluruz (Ö300). Şehir dışına fabrika kurmak (Ö301). Toplu taşıma araçları kullanmak (Ö382). Daha çok para kazanmaya çalışan insanların doğaya daha az zarar vermesi (Ö483).

Hava kirliliği sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Deniz kirliliği (Ö1). Adam güneş çiziyor (Ö56). Fabrikalar kaldırılmalı (Ö156). Duvarların boyanmaması (Ö234). Fabrika bacaları kapatılsın (Ö394).

Hava kirliliği sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Boyacı adam (Ö22). Kirletenleri dövelim (Ö111). Ben ne bileyim (Ö306). İçimizde bir umut belirsin (Ö477).

Çalışma yaprağında çevre soruna ilişkin verilen karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “ insanları bilinçlendirmek”(doğru öneri) “fabrika bacalarına filtre takmak”(doğru öneri) “adam resim çizmesin”(yanlış öneri) “fabrikalar kapatılsın”(yanlış öneri) “ben bir şey bilmiyorum”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

Araştırmanın 3. alt problemi “Öğrenciler hava kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.3.2. 2. Karikatür

4.3.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilere küresel sorun olan hava kirliliği karikatüründe ne görüyorsunuz sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18

Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz?	Doğru Algı	290	58
	Yanlış Algı	170	34
	Boş	40	8

Tablo 18’da öğrencilerin karikatürde hava kirliliği sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %58’inin doğru algıya, %34’ünün yanlış algıya sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %8 oranında ise boş bıraktığı gözlenmiştir.

Hava kirliliği 2. Karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

İnsanlar hava kirliliğinden dolayı dünyada yaşayamıyor (Ö18). Dünyada oksijenin azaldığını görüyorum havayı kirletiyoruz (Ö9). Yakında soluyacağımız bir hava kalmayacak (Ö500). Dünya aslında biziz ve biz kendimizi ateşe atıyoruz (Ö197).

Hava kirliliği 2. Karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Kafasında dünya olan bir CIA görevlisi(Ö175). Dünya vampir olmuş ve diğer gezegenlerin kanını emiyor(Ö208). Uzaylı bir insanın dünyaya inmesi(Ö311). İnsanın kafasını dünyaya benzetmişler(Ö429).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna çok farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında en çok tekrar eden öğrenci cevapları şunlardır: “insanlar hava kirliliğinden rahatsız ve dünya yaşanmaz hale geldi”(doğru algı) “uzaylılar dünyayı basmış”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.3.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? Sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

Öğrencilerin Hava Kirliliği İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz?	Doğru Tespit	242	48,4
	Yanlış Tespit	258	51,6

Tablo 19’da öğrencilerin 2. karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %48,4’ünün doğru tespitte bulunurken, %51,6’sının ise yanlış tespitte bulunduğu görülmüştür.

Hava kirliliği sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Hava kirliliği (Ö78). Duman kirliliği (Ö490). Kirli oksijen sorunu (Ö111). Havasızlık sorunu (Ö80).

Hava kirliliği sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma (Ö99). Dünya kirliliği (Ö333). İnsan neslinin tükenmesi sorunu (Ö409). Gaz maskesi reklamı (Ö207). Deniz kirliliği (Ö194).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “hava kirliliği”(doğru tespit), “küresel ısınma ve çevre kirliliği”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.3.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? Sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

Öğrencilerin Hava Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru Öneri	338	67,6
	Yanlış Öneri	28	5,6
	İlgisiz Öneri	57	11,4
	Boş	77	15,4

Tablo 20’de öğrencilerin hava kirliliği karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %67,6’ sının doğru öneri getirdikleri, %5,6’sının yanlış öneri getirdikleri, %11,4’ünün ilgisiz öneri getirirken ve %15,4’ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür..

Hava kirliliği sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Deodorant vb. şeyleri az kullanmalıyız (Ö14). Fabrikalara filtre takılmalı (Ö94). Toplu taşıma araçları kullanmalıyız (Ö3). Her yere fabrika dikilmemeli ve fabrikalar denetlenmeli (Ö207). Kimyasal gazlardan uzak durulmalı (Ö80). İnsanlara cezalar verilmeli (Ö211).

Hava kirliliği sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Fabrikalar kapatılmalı(Ö77). Fabrikalar çok uzak alanlara yapılmalı (Ö361). Daha temiz iş yapılması gerekir (Ö446).

Hava kirliliği sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Öldürmeyen Allah öldürmüyor (Ö112). Uzaylıyı öldürmek (Ö81). Gaz maskesini severim (Ö243). Zombi (Ö26). Adamın kafası boş (Ö105).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. En çok tekrar eden öğrenci cevapları şunlardır: “fabrikalara filtre takılsın ile deodorant ve parfüm az kullanılmalı”(doğru öneri), “insanları öldürelim”(yanlış öneri) “ben bilmiyorum”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

4.4. DENİZ (SU) KİRLİLİĞİ SORUNU

Araştırmanın 4. alt problemi “Öğrenciler su(deniz) kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. .Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.4.1. 1. Karikatür

4.4.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan deniz kirliliği karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? Sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz	Doğru Algı	386	77,2
	Yanlış Algı	104	20,8
	Boş	10	2

Tablo 21’de öğrencilerin karikatürde yer alan deniz(su) kirliliği sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %77,2’sinin doğru algıya, %20,8’inin yanlış algıya sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %2’sinin ise boş bıraktığı gözlenmiştir.

Deniz (su) kirliliği 1. karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Deniz canlılarının su kirliliğinden rahatsız olduğunu görüyorum (Ö159). Yaşam alanlarımızın gereksiz yere kirletildiği gösterilmiştir (Ö300). Deniz kirliliği artmış ama insanların umurunda bile değil (Ö158).

Deniz (su) kirliliği 1. karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Balık tutmak (Ö17). Balıklar hayattan bıkmış (Ö277). Balıklar eğlence arıyor (Ö99). Aşırı balık tutulduğunu görüyorum (Ö185).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna çok farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “denizler kirletiliyor”(doğru algı) “balık tutmak”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.4.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22

Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz?	Doğru Tespit	251	50,2
	Yanlış Tespit	249	49,8

Tablo 22’de öğrencilerin 1.karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin nerdeyse yarı yarıya yakın bir ayırım olduğu görülmüştür. %50,2’sinin doğru tespitte bulunurken %49,8’inin yanlış tespitte buldukları görülmüştür.

Deniz (su) kirliliği sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Su kirliliği (Ö191). Temiz su sorunu (Ö375). Deniz canlılarının ölmesi sorunu (Ö233). Deniz kirlenmesi (Ö1).

Deniz (su) kirliliği sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma (Ö280). Doğa kirliliği (Ö77). Aşırı avlanma problemi (Ö135). Çevre kirliliği (Ö92). Adam mal mal bakıyor (Ö436).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna çok farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en sık tekrar eden öğrenci cevapları şunlardır. “denizdeki canlıların yok olması ve deniz kirliliği”(doğru tespit), “çevre kirliliği ve küresel ısınma”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.4.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? Sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23

Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru Öneri	373	74,6
	Yanlış Öneri	50	10
	İlgisiz Öneri	45	9
	Boş	32	6,4

Tablo 23'te öğrencilerin deniz kirliliği karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %74,6'sının doğru öneri getirdiği, %10'unun yanlış öneri getirdiği, %9'unun ilgisiz öneri getirirken ve %6,4'ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Deniz kirliliği sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Deniz sularını arıtmak (Ö45). Sıvıyağlar vb. şeyler suya dökülmemeli (Ö104). Denize çöp atan kişilere cezalar verilmeli (Ö22). Çöp havuzları yapmalıyız (Ö100). Uyarı levhaları asıp insanları bilinçlendirmek (Ö311). Kampanyalar düzenlemek (Ö7).

Deniz kirliliği sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Çok fazla balık tutmamak (Ö88). Çevreyi temiz tutmak (Ö303). Atıkları denize boşaltalım (Ö174). Yiyip içtiklerimizi yere atmayalım (Ö421).

Deniz kirliliği sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

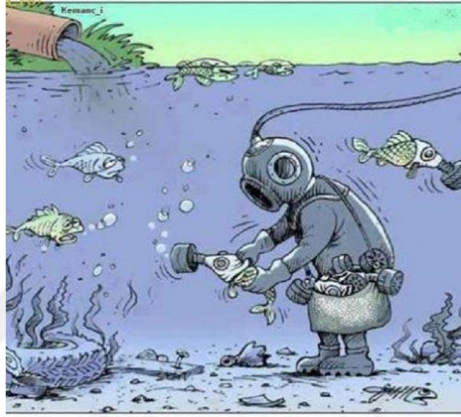
Çöp atanlarının beyinlerinin patlatalım (Ö221). Elinde süpürge olan adam etrafı seyretmesin (Ö29).

Çalışma yaprağında küresel soruna ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için neler yapılmalıdır sorusuna farklı cevaplar ortaya çıkmıştır. En sık tekrar eden cevaplar şunlardır: "denizleri kirletenlere cezalar verilsin"(doğru öneri)

“kampanyalar düzenlemek ve insanları bilinçlendirmek” (doğru öneri), “balıkları tutmalıyız”(yanlış öneri) cevapları olmuştur.

Araştırmanın 4. alt problemi “Öğrenciler su(deniz) kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. .Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.2.2. 2. Karikatür

4.4.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan deniz kirliliği karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? Sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24

Öğrencilerin Deniz(Su) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz?	Doğru Algı	345	69
	Yanlış Algı	122	24,4
	Boş	33	6,6

Tablo 24’de öğrencilerin karikatürde yer alan deniz(su) kirliliği sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %69’unun doğru algıya, %24,4’ünün yanlış algıya sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin %6,6’sının ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Deniz (su) kirliliği 2. Karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Balıklar oksijensiz kaldığı için gaz maskesi takmışlar (Ö180). Sudaki kirlilikten dolayı balıklar ölüyor (Ö10). Hayvanların doğal bir yaşam alanı yok artık her yer çöplük (Ö27). Akarsu ve denizlere fabrikalardan kirli sular dökülüyor ve canlı hayatını ölüme sürüklüyor (Ö211).

Deniz (su) kirliliği 2. Karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Balık yakalayan adam (Ö300). Balıklar oyun oynuyor (Ö178). Adam balıklar ile arkadaş olmuş (Ö99).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna genel olarak birbirine benzer cevaplar verilmiştir. Bunlardan en sık tekrar eden öğrenci cevapları şunlardır: “sular kirletiliyor”(doğru algı) “atıkların suya boşaltılması”(doğru algı) “balıkları tutan adam” (yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.4.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? Sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25

Öğrencilerin Deniz Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğu belirtiniz?	Doğru Tespit	323	64,6
	Yanlış Tespit	177	35,4

Tablo 25’te öğrencilerin 2. karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %64,6’sının doğru tespitte bulunurken %35,4’ünün yanlış tespitte buldukları görülmüştür.

Deniz (su) kirliliği sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Su kirliliği (Ö33). Deniz kirliliği (Ö103). Önlenemeyen deniz su sorunu (Ö19). Kirlı su sorunu (Atık madde sorunu) (Ö244).

Deniz (su) kirliliği sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Gaz maskesi sorunu (Ö155). Ben nerden bileyim ya (Ö81). Çevre sorunu (Ö44).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “atık maddelerin oluşturduğu sorun ve deniz kirliliği” (doğru tespit) “çevre sorunu” (yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.4.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Öğrencilerin Deniz kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru Öneri	362	72,4
	Yanlış Öneri	11	2,2
	İlgisiz Öneri	53	10,6
	Boş	74	14,8

Tablo 26’da öğrencilerin deniz(su) kirliliği karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %72,4’ünün doğru öneri getirdiği, %2,2’inin yanlış öneri getirdiği, %10,6’sının ilgisiz öneri getirirken ve % 14,8’inin ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Deniz (su) kirliliği sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Fabrika bacalarına arıtıcılar konulmalı (Ö89). Çöpleri denize değil devletin verdiği çöp kovalarına atılmalı (Ö114). Kirliliği geri dönüşüm ile arıtılarak çözebiliriz (Ö409). Atık su ve yağların suya karışmasına engel olalım (Ö100).

Deniz (su) kirliliği sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Balıkları öldürmeyelim (Ö302). Balıkları zehirleyen bu gibi adamları denize sokmayalım (Ö490). Balıklara maske takılmasın ölebilirler (Ö111). Suyu azaltmalıyız çok olmuş gibi (Ö229).

Deniz (su) kirliliği sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Bırakın ölsünler (Ö77). Denizci kıyafeti giymiş balık mı tutuyor ne yapıyorsa (Ö18). At çöpe gitsin (Ö91). Palamut severim (Ö1). Balıklar candır gerisi heyecandır (Ö101).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin verilen karikatürde gördüğümüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna çeşitli cevaplar ortaya çıkmıştır. Bunlardan en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “çöpleri çöp kutusuna atalım ve borulara arıcı takalım”(doğru öneri) “balıkları öldürmeyelim”(yanlış öneri) cevapları olmuştur.

4.5. GÜRÜLTÜ (SES) KİRLİLİĞİ SORUNU

Araştırmanın 5. alt problemi “Öğrenciler gürültü(ses) kirliliği karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.5.1. 1. Karikatür

4.5.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilere çevre sorunu olan gürültü(ses) kirliliği karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? Sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen bilgiler Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz?	Doğru Algı	395	79
	Yanlış Algı	90	18
	Boş	15	3

Tablo 27’de öğrencilerin karikatürde yer alan gürültü (ses) kirliliği sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %79’unun doğru algıya, %18’inin yanlış algıya sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin %3’ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Gürültü (ses) kirliliği 1. karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Hiç kimse duyduğu neşenin başkalarını rahatsız edeceğini düşünmez düşünmüyor (Ö11). Teknolojinin verdiği zarar (Ö94). Korna çalma huzurumu çalma (Ö199). Çok fazla ses ve eşya ile dünyamız kirleniyor (Ö227). Bazı özgürlüklerin sınırı aştığını görüyorum (Ö344).

Gürültü (ses) kirliliği 1. karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Harf ve sayılardan korkan çocuk (Ö17). Adam müzik dinliyor (Ö440). Nerden bile bilirim ki ne yapıyor (Ö28). İnsanlar çok garip (Ö39).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “teknoloji bizlere zarar veriyor ve seslerin etrafı sarması”(doğru algı) ve “adam müzik dinliyor”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.5.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? Sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28

Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	352	70,4
	Yanlış Tespit	148	29,6

Tablo 28’de öğrencilerin 1.karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %70,4’ünün doğru tespitte bulunurken, %29,6’sının yanlış tespitte bulunduğu görülmüştür.

Gürültü (ses) kirliliği sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ses kirliliği (Ö95). Teknolojinin zararı sorunu (Ö315). Gürültü sorunu (Ö21).

Gürültü (ses) kirliliği sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Çevre kirliliği (Ö155). Küresel ısınma sorunu (Ö186). Kirlilik türüdür (Ö25). Kulaklarımıza tıkaç takmalıyız (Ö204). Olan bir şeyler var (Ö500).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. En sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “gürültü sorunları”(doğru tespit), “çevre sorunu”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.5.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 29’de gösterilmiştir

Tablo 29

Öğrencilerin Gürültü(Ses) Kirliliğine İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru Öneri	379	75,8
	Yanlış Öneri	14	2,8
	İlgisiz Öneri	45	9
	Boş	62	12,4

Tablo 29’da öğrencilerin gürültü kirliliği karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %75,8’inin doğru öneri getirdiği, %2,8’inin yanlış öneri getirdiği, %9’unun ilgisiz öneri getirirken ve %12,4’ünün ise bu soruyu boş bıraktığı görülmüştür.

Gürültü kirliliği sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Gözdağı veren cezalar (Ö21). Sessiz olunmalı ve ses yalıtımı yapılmalı (39). İnsanları rahatsız eden gürültüler ortadan kaldırılmalı (Ö114). İnsanlar bilinçlendirilmeli (Ö267). Gereksiz anonslar ve yapılmamalı ve kornalar çalınmamalı (101). Gereksiz ses çıkarmayan aletler icat edilmeli (Ö500). Konu ile ilgili yasalar çıkarılmalı (Ö155). Toplu taşıma araçlarına binilmeli ve eğlence merkezleri azaltılmalı (Ö81).

4.5.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilere çevre sorunu olan gürültü(ses) kirliliği karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30

Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz?	Doğru Algı	341	68,2
	Yanlış Algı	118	23,6
	Boş	41	8,2

Tablo 30’da öğrencilerin karikatürde gürültü(ses) kirliliği sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %68,2’sinin doğru algıya, %23,6’sının yanlış algıya sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin %8,2 oranında ise boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Gürültü (ses) kirliliği 2. karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Dünyayı yaşayan bir canlıya benzetmişler ve gürültüden rahatsız oluyor (Ö95). Her aletten çıkan ses dünyamızı rahatsız ediyor (Ö345). Dünyayı gürültüden yok eden eşyalar (Ö8). Son zamanlarda kitle iletişim araçları yüzünden insanlar rahatsız oluyorlar (Ö100).

Gürültü (ses) kirliliği 2. karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Müzik dinleyen bir dünya (Ö143). Sinirli dünya (Ö39). Canavarın gürültü ile imtihanı, rahatsızlığı (Ö88). Müziği çok seven garip bir oyuncak (Ö7).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna çok farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında sürekli tekrar eden cevaplar şunlardır: “gürültünün verdiği zarar ve teknoloji aletlerinin zararı”(doğru algı), “gergin, sinirli dünya ve canavar”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.5.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? Sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31

Öğrencilerin Gürültü(ses) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorduğunuz ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	370	74
	Yanlış Tespit	130	26

Tablo 31’de öğrencilerin karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %74’ünün doğru tespitte bulunurken, %26’sının ise yanlış tespitte bulunduğu görülmüştür.

Gürültü (ses) kirliliği sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Gürültü kirliliği (Ö28). Seslerin çok olması sorunu (Ö74). Gürültülü ortam sorunu (Ö91). Duyarsız insanların oluşturduğu ses problemi (Ö421).

Gürültü (ses) kirliliği sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Hava kirliliği (Ö176). Küresel sorun (Ö103). Traktör kirliliği (Ö500). Çevre sorunu (Ö65).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna genel anlamda birbirine benzer cevaplar verilmiştir. Bunlardan en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “gürültü kirliliği, insanların duyarsız kalması ve sese maruz kalmak”(doğru tespit), “küresel sorun”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.5.2.3. Öğrencilerin Karikatürde Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32

Öğrencilerin Gürültü(Ses) Kirliliğine İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru Öneri	365	73
	Yanlış Öneri	17	3,4
	İlgisiz Öneri	34	6,8
	Boş	84	16,8

Tablo 32’de öğrencilerin gürültü(ses) kirliliği karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %73’ünün doğru öneri getirdiği %3,4’ünün yanlış öneri getirdiği %6,8’inin ilgisiz öneri getirirken %16,8’inin ise bu soruyu boş bıraktığı görülmüştür.

Gürültü (ses) kirliliği sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Gereksiz yere korna çalınmasa, müzik vb. şeyler sessiz dinlense(Ö119). İnsanların daha duyarlı olması gerekir (Ö444). Sesiz makineler icat etmeliyiz ve ses yalıtımı(Ö250). İnsanlara bu konularda konferanslar düzenlenmeli(Ö187). Cezalar konulmalı(Ö392).

Gürültü (ses) kirliliği sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Gereksiz yere harcamalar yapmayalım(Ö9). Dünyayı temiz tutalım ve oyuncakları yere atmayalım(Ö192). Ses çıkaran hiçbir aleti kullanmamalıyız(Ö473). Aletler toplatılmalı devlet tarafından(Ö500). Kulaklara pamuk tıkayın(Ö23). Alt yapı hizmetlerini, köprü ve tünelleri çoğaltmalıyız (Ö107).

Gürültü (ses) kirliliği sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Adamın başı ağrıyor (Ö109). Dünya sinirli (Ö74).Cillop gibi maşallah (Ö377). Dünya biz parçalamadan çenemizi kapatmalıyız (Ö249).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna birbirine benzer ölçüde cevaplar verilmiştir. Cevaplar arasında en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “ses yapmayan aletler, makineler kullanılmalı ve insanlar bilinçlendirilmeli”(doğru öneri), “tüm aletler ortadan kaldırılmalı”(yanlış öneri) ve “ben nerden bileyim”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

4.6. AŞIRI NÜFUS ARTIŞI SORUNU

Araştırmanın 6. alt problemi “Öğrenciler aşırı nüfus karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.6.1. 1. Karikatür

4.6.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilere çevre sorunu olan aşırı nüfus karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 33’de verilmiştir.

Tablo 33

Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz?	Doğru Algı	260	52
	Yanlış Algı	190	38
	Boş	50	10

Tablo 33’de öğrencilerin karikatürde yer alan aşırı nüfus sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %52’sinin doğru algıya, %38’inin yanlış algıya sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin %10’unun bu soruyu ise boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Aşırı nüfus sorunu 1. karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

İnsan yoğunluğundan sıkılan dünya (Ö88). İnsanların dünyaya sığamaması (Ö103). Nüfusun çok oluşunu görüyorum (Ö390). Dünya insanları taşıyamıyor (Ö472). İnsanların önlenemez boyutta çoğaldığını görüyorum(Ö97).

Aşırı nüfus sorunu 1. karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ağaçların kesilmesi (Ö77). Atık maddeler, kimyasal madde ve çöpler (Ö189). Adam ağırlık taşımaktan ölmüş (Ö499). Orman kirliliği (Ö217). Dünyaya kötü davranan insanlar (Ö22). İnsanlar dünyadan atlıyor, intihar ediyor (Ö60).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna farklı cevaplar verilmiş ve farklı noktalara değinilmiştir. bunlardan en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “hızla artan insanlar ve dünyanın alanının insanlara yetmemesi”(doğru algı), “ağaçların çok olması ve çevreye çöp atılması”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.6.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 34’de gösterilmiştir.

Tablo 34

Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz?	Doğru Tespit	188	37,6
	Yanlış Tespit	312	62,4

Tablo 34’de öğrencilerin 1.karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %37,6’sının doğru tespitte bulunurken, %62,4’ünün yanlış tespitte bulunduğu görülmüştür.

Aşırı nüfus sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Aşırı nüfus artışı (Ö31). İnsan kirliliği (Ö180). İnsan nüfusunun fazlalığından dolayı dünyanın kirlenmesi sorunu (Ö270). Fazla doğum sorunu (Ö78). Yaşanacak alanın kalmaması sorunu (Ö425).

Aşırı nüfus sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Kıyametin yaklaşması sorunu (Ö151). Her türlü çevre kirliliği (Ö500). Nüfusun azalmasını önlemek (Ö89). Küresel ısınma (Ö9). Küresel yaşlanma (Ö127). Ses kirliliği (Ö51). Küresel sorun (Ö64).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. En sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “aşırı nüfus ve çok fazla doğum sorunu”(doğru tespit), “kıyametin yaklaşması sorunu ve küresel sorun”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.6.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 35’de gösterilmiştir.

Tablo 35

Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır	Doğru Öneri	143	28,6
	Yanlış Öneri	163	32,6
	İlgisiz Öneri	73	14,6
	Boş	121	24,2

Tablo 35’te öğrencilerin aşırı nüfus karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin

%28,6'sının doğru öneri getirdikleri, %32,6'sının yanlış öneri getirdiği, % 14,6'sının ilgisiz öneri getirirken, %24,2'sinin ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Aşırı nüfus sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Çok çocuk doğurulmamalı (Ö44). Çin'de olduğu gibi yasaklama koymak (Ö104). Nüfus planlaması (Ö2). Az evlilik olması (Ö219). Ülkelerde yasa çıkarılmalı ve en fazla 2 çocuk olmalı (Ö417). Başka gezegenlerde yaşam kurmak (Ö61). Doğurganlığın azaltılması (Ö303).

Aşırı nüfus sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Kıyametin yaklaşması (Ö40). 70 Yaş ve üstü insanları öldürmek (Ö197). İnsanlar bazı yerlere yerleşmemeli ve farklı ülkelere gidip yerleşmeliler (Ö82). Engellemek için yapacak bir şey yok bize asker lazım, artsın (Ö219). Daha fazla şehir inşa etmeli (Ö221). Her ilimizde iş olanaklarını artırmak (Ö57). Üçüncü dünya savaşı çıkmalı (Ö99). Elektrik ve diğer kaynakları az kullanmalıyız (Ö25).

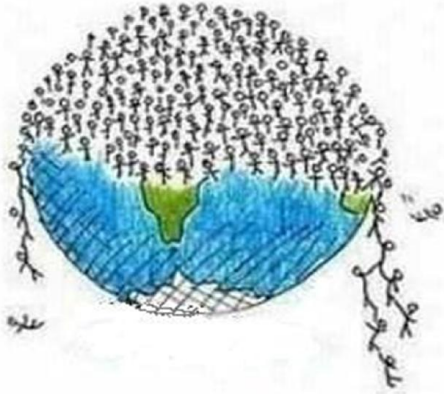
Aşırı nüfus sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Dondurucuya atmak (Ö8). Bilim adamlarına sorun (Ö33). Çok zor bana göre değil (Ö14). Biraz zayıflayın (Ö182). İnsanlar ağacın üstüne binmemeli (Ö101). Dünyaya iyi davranmayanların kulaklarını kesmek (Ö19).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “çok çocuk doğurmamalı ve doğum kontrol yasakları getirilmeli”(doğru öneri), “insanları öldürmek”(yanlış öneri) ve “ağacın üstüne insanlar binmesin”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

Araştırmanın 6. alt problemi “Öğrenciler aşırı nüfus karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.6.2. 2. Karikatür

4.6.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan aşırı nüfus karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 36'da verilmiştir.

Tablo 36

Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz	Doğru Algı	263	52,6
	Yanlış Algı	190	38
	Boş	47	9,4

Tablo 36'da öğrencilerin karikatürde yer alan aşırı nüfus sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %52,6'sının doğru algıya, %38'inin yanlış algıya sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin %9,4'ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Aşırı nüfus sorunu 2. Karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Dengesiz nüfus artışı (Ö199). Fazla insanlardan kurtulmaya çalışan dünya (Ö26). Doğurganlığın fazla olması (Ö38). Nüfus artışından dolayı dünyada yerin kalmaması (Ö107). İnsan kirliliği görüyorum (Ö397). Aşırı nüfuslanmanın dünyaya zararı (Ö11).

Aşırı nüfus sorunu 2. Karikatürü ilgisiz algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Birlik içinde olmayan insanların öldüğünü görüyorum (Ö68). Bitkiler giderek ölüyor (Ö109). Ağaçların kesilmesi (Ö10). Dünyanın yeterli kaynağının olmaması (Ö229). İnsanların suyu bitirdiğini görüyorum (Ö400).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “insanların çok olduğu için yaşanacak yerin kalmaması”(doğru algı), “ağaçların kesilmesi”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.6.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 37

Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz?	Doğru Tespit	186	37,2
	Yanlış Tespit	314	62,8

Tablo 37’de öğrencilerin 2.karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %37,2’sinin doğru tespitte bulunurken %62,8’inin yanlış tespitte buldukları görülmüştür.

Aşırı nüfus sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Nüfus yoğunluğunun fazla olması (Ö22). Nüfus kirliliği (Ö81). Aşırı nüfus artışı (Ö280). İnsan kirliliği (Ö427). Dünyaya sığamama sorunu (Ö499).

Aşırı nüfus sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Toprak kirliliği (Ö415). Gürültü kirliliği (Ö219). Küresel ısınma (Ö93). Anlaşmazlık sorunu (Ö74). İşsizlik sorunu (Ö16). Ağaç çokluğu sorunu (Ö44).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlardan en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “insan fazlalığı ve dünyada alan kalmadı”(doğru tespit), “ağaç çokluğu ve küresel sorun”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.6.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? Sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 38’de gösterilmiştir.

Tablo38

Öğrencilerin Aşırı Nüfusa İlişkin 2.Karikatürdeki Sorununa Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru Öneri	128	25,6
	Yanlış Öneri	161	32,2
	İlgisiz Öneri	87	17,4
	Boş	124	24,8

Tablo 38’de öğrencilerin aşırı nüfus karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %25,6’sının doğru öneri getirdikleri, %32,2’sinin yanlış öneri getirdikleri, %17,4’ünün ilgisiz öneri getirirken %24,8’inin ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Aşırı nüfus sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Daha az çocuk yapmak (Ö67). Nüfus ve aile planlaması yapmak (Ö104). Farklı gezegenlerde yaşam alanı bulmak ve dünyanın insan yükünü azaltmak (Ö409). Çin’in uyguladığı taktiği uygulamalıyız (Ö80).

Aşırı nüfus sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

İnsanların dilleri ve dinlerine göre toplum oluşturmalıyız (Ö197). İnsanlar kendi memleketlerinden başka yerlere taşınmamalı (Ö446). İnsanları öldürmeliyiz

(Ö500). Ağaçları kesmemek (Ö407). Zehirli atıkların olmaması (Ö100). Dünyaya atom bombası atmak (Ö97).

Aşırı nüfus sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

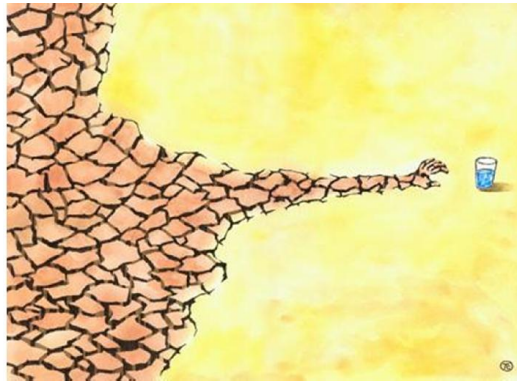
Şehit olmasın (Ö155). Dünyaya suyolu yapılmalı (Ö67). Dünya ve ekvator (Ö36). Zayıflayın (Ö62).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “çocuklar daha az doğmalı ve aile planlaması”(doğru öneri), “insanlar kendi yaşadıkları yer dışında yerlere göç etmemeli”(yanlış öneri), “ben bilmem bir fikrim yok”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

4.7.KURAKLIK SORUNU

Araştırmanın 7. alt problemi “Öğrenciler kuraklık karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.7.1. 1. Karikatür

4.7.1.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan kuraklık karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39

Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 1. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde ne görüyorsunuz?	Doğru Algı	340	68
	Yanlış Algı	141	28,2
	Boş	19	3,8

Tablo 39’da öğrencilerin karikatürde yer alan kuraklık sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %68’inin doğru algıya sahip olduğu %28,2’sinin yanlış algıya sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %3,8 oranında ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Kuraklık sorunu 1. Karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Toprak kurumuş ve suya ihtiyacı var (Ö8). Su kaynaklarının azalması (Ö34). Gelecekteki dünya (Ö107). Bir damla suya bile ihtiyacımız olacağı gösteriliyor (Ö319). Çöl alanı(çölleşen yer) (Ö17). İnsanın gereğinden fazla su tükettiğini görüyorum (Ö81).

Kuraklık sorunu 1. Karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Çevre sorunu görüyorum (Ö114). Yaşamsal alan yok (Ö223). Ben bilmem ki ne var (7). Bir şey görmüyorum, körüm (Ö18).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “susuzluk ve kurumuş toprak” (doğru algı), “çevre sorunu”(yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.7.1.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 40’da gösterilmiştir.

Tablo 40

Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 1. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	272	54,4
	Yanlış Tespit	228	45,6

Tablo 40’da öğrencilerin 1. Karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %54,4’ünün doğru tespitte bulunurken %45,6’sının yanlış tespitte buldukları görülmüştür..

Kuraklık sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Kuraklık (Ö76). Kullanılabilir suların azalması (Ö216). Suyun israf edilmesi problemi (Ö309). Susuzluk problemi (Ö500). Toprağın verimsizleşmesi sorunu (Ö101).

Kuraklık sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma (Ö5). Toprak kirliliği (Ö81). İklim değişikliği (Ö297). İnsan elinin suyu tutamama sorunu (Ö191).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna çok farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en sık tekrar edenler cevaplar şunlardır: “suların azalması kuraklık”(doğru tespit), “küresel sorun ve çevre kirliliği”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.7.1.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 41’de gösterilmiştir.

Tablo 41

Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 1. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?	Doğru Öneri	365	73
	Yanlış Öneri	37	7,4
	İlgisiz Öneri	56	11,2
	Boş	62	12,4

Tablo 41’de öğrencilerin kuraklık karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %73’ünün doğru öneri getirdikleri, %7,4’ünün yanlış öneri getirdikleri, %11,2’sinin ilgisiz öneri getirirken %12,4’ünün ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür.

Kuraklık sorununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Suyu idareli kullanmalıyız, israf etmemeliyiz (Ö55). Yağmur yağması için yağmur duası yapılabilir (Ö84). Ağaçlar dikilmeli ve var olan ormanlar korunmalı (Ö100). Kuraklık ile ilgili konferanslar vasıtası ile insanlar bilinçlendirilmeli (Ö201). Suları geri dönüşüm ile temizleyip kullanmalı (500).

Kuraklık sorununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

İçecek içmemeliyiz (Ö10). Kâğıtları boşa harcamamalıyız (Ö107). Küresel ısınma olduğu için parfüm vb. kullanmamalıyız (Ö6). Şelale olmayan yerlerde durmamak (Ö341). Nemin olmadığı yerleri nemlendirmek (Ö90).

Kuraklık sorununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Uçurum solaktır (Ö17). Bilim adamlarına sorun (Ö402). Kuraklığa yapacak bir şey yok (Ö88). Evler, taşlar hep yıkılmış (Ö499).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “suyun israf edilmemesi ve insanları

bilinçlendirmek” (doğru öneri), “susuz alanları terk etmek”(yanlış öneri) “olan olmuş yapılacak bir şey yok”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

Araştırmanın 7. alt problemi “Öğrenciler kuraklık karikatürlerinde gördüklerini doğru algılamakta mıdır, doğru tespit edebilmekte midir, sorunun giderilmesi için doğru çözüm önerebilmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin karikatür ve bulgular şu şekildedir:

4.7.2. 2. Karikatür

4.7.2.1. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Algıları

Öğrencilerin çevre sorunu olan kuraklık karikatüründe karikatürde ne görüyorsunuz? sorusuna ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42

Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 2. Karikatürü Algılama Biçimi

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürdeneye görüyorsunuz?	Doğru Algı	304	60,8
	Yanlış Algı	156	31,2
	Boş	40	8

Tablo 42’de öğrencilerin karikatürde yer alan kuraklık sorununu algılama biçimleri incelendiğinde öğrencilerin %60,8’inin doğru algıya, %31,2’sinin yanlış algıya sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin %8 oranında ise bu soruyu boş bıraktıkları gözlenmiştir.

Kuraklık sorunu 2. Karikatürü doğru algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Su israfı ve fazla basınçtan çatlayan lavabo görüyorum (Ö70). Susuzluk görüyorum (Ö196). Suyumuzun tükendiğini görüyorum (Ö221). Toprağın lavaboya benzetildiği ve su görmediğini anlatmışlar (Ö477). Kullanılacak temiz suyun kalmadığını anlatıyor (Ö209).

Kuraklık sorunu 2. Karikatürü yanlış algılayan bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Su kesintisi (Ö21). Kırılan bir tezgâh görüyorum (Ö83). Atık yağların lavaboya dökülmesi (Ö104). Yağlar etrafı kirletmiş (Ö402).

Karikatürde ne görüyorsunuz sorusuna genel olarak farklı yönde cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “su israfı, su kaynaklarının azalması ve çölleşme”(doğru algı), “yağların etrafa dökülmesi ve suların sık sık kesildiği” (yanlış algı) cevapları olmuştur.

4.7.2.2. Öğrencilerin Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Öğrencilerin karikatürde var olan sorunu karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz? sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 43’de gösterilmiştir.

Tablo 43

Öğrencilerin Kuraklık Sorununa İlişkin 2. Karikatürdeki Sorunu Tespit Etme Durumları

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz	Doğru Tespit	263	52,6
	Yanlış Tespit	237	47,4

Tablo 43’de öğrencilerin 2.karikatürde yer alan sorunun ne olduğunu tespit etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %52,6’sı doğru tespitte bulunurken, %47,4’ünün yanlış tespitte bulunduğu görülmüştür.

Kuraklık sorununu doğru tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Su yetersizliği (Ö19). Kuraklık (Ö27). Su israfı (Ö117). Çölleşme (Ö320). Toprak verimsizliği (Ö400). Susuzluk ve erozyon (Ö180).

Kuraklık sorununu yanlış tespit eden bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Küresel ısınma (Ö476). Hava kirliliği (Ö201). Atık kirliliği (Ö33). Su kirlenmesi (Ö56). Çevre sorunu (Ö99).

Karikatürde gördüğünüz sorunun ne olduğunu belirtiniz sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en sık tekrar eden cevaplar şunlardır: “çölleşme ve kuraklık”(doğru tespit), “küresel ısınma ve çevre sorunu”(yanlış tespit) cevapları olmuştur.

4.7.2.3. Öğrencilerin Karikatürdeki Soruna İlişkin Çözüm Önerileri

Öğrencilerin çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna ilişkin çözüm önerileri Tablo 44’de gösterilmiştir.

Tablo 44

Öğrencilerin Kuraklık Soruna İlişkin 2. Karikatürdeki Soruna Ait Çözüm Önerileri

Ana Tema	Alt Tema	f	%
Karikatürde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır	Doğru Öneri	250	50
	Yanlış Öneri	103	20,6
	İlgisiz Öneri	93	18,6
	Boş	54	10,8

Tablo 44’te öğrencilerin kuraklık karikatürüne ilişkin sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %50’sinin doğru öneri getirdikleri, %20,6’sının yanlış öneri getirdikleri, %18,6’sının ilgisiz öneri getirirken %10,8’inin ise bu soruyu boş bıraktıkları görülmüştür..

Kuraklık sorunununun çözümüne ilişkin doğru öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Suyun kıymetini bilmeliyiz (Ö65). Gereksiz su kullanımını önlemek (Ö107). Dışerimizi firçalarken suyu açık tutmamalıyız (Ö183). Temizlik malzemelerini fazla kullanmamalıyız (Ö200). İnsanları bilinçlendirmeliyiz (Ö391). Alternatif kaynaklar bulmalıyız (Ö24).

Kuraklık sorunununun çözümüne ilişkin yanlış öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Deterjanların sadece markalı olanlarını kullanmalıyız (Ö302). Lavobaya alçı yapmak (Ö8). Lavabolara yağ dökülmesin (Ö49). Sulak olmayan yerlerde yaşamayalım (Ö111). Parfüm kullanmamalıyız (Ö109).

Kuraklık sorunununun çözümüne ilişkin ilgisiz öneri getiren bazı öğrenci cevapları şu şekildedir:

Lavaboların yerine yenisini yapsınlar banane (Ö83). Bilim adamları bunu daha iyi halleder (Ö53). Beni ilgilendirmiyor nerden bileyim (Ö99).

Çalışma yaprağında çevre sorununa ilişkin karikatürde gördüğümüz sorunun giderilmesi için neler yapılmalıdır sorusuna farklı cevaplar verilmiştir. Bunlar arasında en çok tekrar eden cevaplar şunlardır: “insanları bilinçlendirmek ve suyu israf etmemek”(doğru öneri), “lavaboya yağ vb. dökülmesin kirletiyor”(yanlış öneri) “ben nerden bileyim ya”(ilgisiz öneri) cevapları olmuştur.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar şunlardır.

- Öğrencilerin en yüksek doğru algıya sahip olduğu çevre sorunu “Orma (ağaç) tahribi” olmuştur. Bu soruna ilişkin verilen 1. Karikatürü öğrencilerin %82’si; 2. karikatürü ise %69.8’i sorunu doğru algılamıştır.
- Öğrencilerin en yüksek seviyede yanlış algıya sahip olduğu çevre sorunu “küresel ısınma” olmuştur. Burada verilen 1. karikatürde öğrencilerin %42.8’inin, 2. karikatürde ise %56.2’sinin yanlış algıya sahip olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin en yüksek oranda doğru tespit ettikleri çevre sorunu “gürültü kirliliği” olmuştur. Bu soruna ilişkin verilen 1. Karikatürde öğrencilerin %70.4’ü; 2. karikatürde ise %74’ü’i sorunu doğru tespit etmiştir.
- Öğrencilerin en yüksek oranda yanlış tespit ettikleri çevre sorunu “aşırı nüfus” olmuştur. Bu soruna ilişkin verilen 1. Karikatürü öğrencilerin %62.4’ü; 2. karikatürü ise %62.8’i sorunu yanlış tespit etmiştir.
- Öğrencilerin en yüksek oranda doğru çözüm önerisi getirdikleri çevre sorunları hava kirliliği ile gürültü (ses) kirliliği sorunları olmuştur. Hava kirliliğine ilişkin verilen 1. Karikatüre öğrencilerin %80.8’i, 2. Karikatüre %67.6’sı; gürültü (ses) kirliliğine ilişkin verilen 1. Karikatüre öğrencilerin %75.8’i; ikinci karikatüre ise öğrencilerin %73’ü doğru çözüm önerisi sunmuştur.
- Öğrencilerin en yüksek oranda yanlış çözüm önerisi getirdikleri çevre sorunu ise “aşırı nüfus” olmuştur. Aşırı nüfus sorununa ilişkin verilen 1. Karikatüre öğrencilerin %32.6’sı, ikinci karikatüre ise %32.2’si yanlış çözüm önerisi getirmiştir. Yine en fazla yanlış algıya sahip olunan “küresel ısınma” problemine ilişkin verilen 1. Karikatüre öğrencilerin %30.2’si yanlış çözüm önerisi getirmiştir.
- Öğrencilerin verilen tüm karikatürlerdeki çevre sorunlarına ilişkin algıları incelendiğinde “küresel ısınma”ya ilişkin verilen 2. Karikatür (%39.8) hariç öğrencilerin %50’den fazlasının doğru algıya sahip oldukları görülmüştür. Bu

sonuçta bize öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin algılarını tespit etmede karikatürün etkili bir araç olduğu sonucunu vermektedir. Aynı şekilde Ersoy (2010) dayanışma değerini algılamada; Seçgin, Yalvaç ve Çetin (2010) 8.sınıf öğrencilerinin çevre sorunlarına ilişkin sorunlarını algılamada; Yüksel ve Adıgüzel (2012a) şefkat ve merhamet değer algılamada; yine Yüksel ve Adıgüzel (2012b) toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışma değer algılamada karikatürlerin etkili birer araç olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlara göre karikatürler farklı konularda algı tespit etmede etkili birer araç olarak kullanılabilir.

- Öğrencilerin verilen tüm karikatürlerdeki çevre sorunlarına ilişkin sorunu tespit düzeyleri incelendiğinde verilen 14 karikatürden 10'unda sorunu %50'den fazla oranda doğru tespit ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin sadece “aşırı nüfus” sorununa ilişkin verilen 2 karikatürde soruna ilişkin %50 oranında doğru tespitte bulunmadıkları gözlenmiştir. Yine bu sonuçlara bağlı olarak öğrencilerin “aşırı nüfus” sorununa ilişkin çözüm önerilerinde de en düşük düzeyde doğru öneri getirdikleri görülmüştür. Bu sonuçlara göre, öğrencilere verilen “aşırı nüfus” sorununa ilişkin iki karikatürün öğrenci düzeyinin üstünde olduğu fakat bununyanında öğrencilerin “aşırı nüfusu” bir sorun olarak görmedikleri söylenebilir. Bunun da başlıca nedeni olarak öğrencilerin gerek aile yapılarında ve çevrelerinde gerekse ülkemizin günümüzdeki (2018) nüfus politikalarında aşırı nüfusun bir sorun olarak görülmemesinin de etkileri olduğu düşünülebilir.
- Öğrencilerin verilen tüm karikatürlerdeki çevre sorunlarına ilişkin çözüm önerileri incelendiğinde yine verilen 14 karikatürden 10'unda sorunu %50'den fazla oranda doğru çözüm önerileri getirdikleri görülmüştür. Bu sonuca göre öğrencilere karikatürler yoluyla verilecek problemlere öğrencilerin çözüm üretebilecekleri söylenebilir.
- Çalışma yapraklarının tamamı incelendiğinde bütün karikatürleri eksiksiz olarak doğru algılayan, doğru tespit eden ve doğru öneri getiren öğrenciye rastlanmamıştır. Bu durumun bir nedeni olarak öğrencilere bir ders saatinde 14 tane karikatür ile çalışma yapmanın fazla gelmesi yanında öğrencilerin belli çevre sorunlarına karşı duyarlılık ve farkındalığının az olması da gösterilebilir.

- Öğrencilerin tüm karikatürlere verdikleri cevaplar incelendiğindeaslında çevre sorunlarıyla ilgisi olmayan fakat son yıllarda sürekli olarak gündemde olan “savaş” kavramından sıkça söz etmişlerdir. Öğrenci cevapları arasında sık sık “savaş çıkmasın”, “savaşa ile insanlar ölüyor”, “savaşa gidelim”, “Suriye’den insanlar gelmesin”, “bize asker lazım”“doğumlar artsın” gibi güncel konularla ilgili “savaş” kavramının getirdiği cevaplar vermişlerdir. Tokcan ve Topkaya (2018)’da yaptıkları araştırmada öğrencilerin yaşadıkları çevre ve sorunların algıları etkilediğine ulaşmışlardır. Bu sonuç bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.
- Öğrencilerin bir kısmı tüm sorun alanlarına benzer ve yanlış algı, yanlış tespit ve yanlış çözüm önerileri içeren cevaplar vermişlerdir. Bu cevaplar içinde en fazla geçen cevaplar“çevre sorunu”, “küresel sorun”, “dünya kirliliği” “insan kirliliği” vb. cevaplardır.
- Tüm çalışma yapraklarında çocukların çoğunun en az bir karikatür ile ilgili; “doğa yok oluyor”, “yaşayacak bir dünya kalmayacak(kalmadı)”, “hepimiz yok olacağız” gibi ifadeler ile çevre sorunlarını “yok olmak” kavramı ile ilişkilendirdikleri görülmüştür.Bu sonuçta bize öğrencilerin genel olarak çevre sorunlarının dünyanın geleceği açısından zarar verici etkilere yol açacağı ve yaşanabilecek bir dünya bulmada insanlığın zorlanacağı görüşüne sahip olduklarını göstermektedir. Yani öğrenciler çevrenin ve buna bağlı olarak insanlığını geleceğine ilişkin karamsar ve umutsuz bir algıya sahiptirler. Bu durumun başlıca nedeni olarak hem medyada hem de yaşadıkları çevrede öğrencilerin dünyanın geleceğine ilişkin karamsar bir tablo olacağına dair haber ve bilgilerle karşılaştığı söylenebilir.
- Öğrencilerin tüm çevre sorunlarına ilişkin çözüm önerileri incelendiğinde ise tüm çevre sorunlarında en az bir karikatürü insan kavramı ile ilişkilendirmişler ve soruna insanların duyarsızlığı, bencilliği ve bilinçsiz oluşlarından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Çözüm önerilerinde insanları bilinçlendirmenin, duyarlı davranmanın önemini vurgulamamışlardır. Bu sonuç bize öğrencilerin genel olarak çevre sorunlarını çözmeye insanları bilinçlendirmenin önemini vurguladıkları insan davranışlarının çevre sorunlarını çözmeye başlıca etken olduğunu ortaya koymaktadır. Bu da

öğrencilerin genel anlamda bu sorunların kaynağının insan faaliyetleri olduğu bilincinde olmaları yönünden önemlidir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler getirilebilir:

- Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin çevre sorunları algılarını tespit etmede karikatür kullanılmıştır. Farklı konu ve farklı sınıf düzeylerinde algı belirlemede karikatürlerden yararlanılabilir.
- Öğrencilerin belirli kısmının hiçbir çalışma kâğıdı cevabını doldurmaması ve belirli kısmının ise bazı soruları cevapsız bırakmasından yola çıkarak öğrenciler üzerine yapılacak çalışmaların daha az ama daha istekli öğrencilerle yapılmasının faydalı olacağı söylenebilir.
- Öğrencilerin bir kısmının çalışma kağıdındaki 14 karikatüre ait soruların bazılarını boş bırakmasının bir nedeni sıkılmaları olabilir. Öğrencilere uygulanacak veri toplama araçlarında daha az soruya yer veren ölçekler kullanılması daha etkili olabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2006). *Yeni ilköğretim programlarının değer eğitimi boyutunun incelenmesi*. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı, 288-303.
- Akbaş, O.(2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Akbaş, O. (2011) Sosyal Bilgilerde değerler ve öğretime . Tay, B. ve Öcal, A.(Editörler).özel öğretim yöntemleri ile Sosyal bilgiler öğretime. İkinci Baskı. Ankara Pegem A Yayıncılık .ss343-370.
- Akkaya,A.(2011)Karikatürlerle dil bilgisi öğretime. Doktora tezi selçuk Üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü Konya.
- Aktepe, V.(2010). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yardımseverlik Değerinin Etkinlik Temelli Öğretime ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alkan, C., Kurt, M.(2007). *Özel Öğretim Yöntemleri Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arık, M. Bilal. (1998). *Değişen Toplum Değişen Karikatür*. İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları
- Avşar,S.(2007).*Tarih Öğretiminde Karikatür İmgesi*,Yüksek Lisans Tezi,Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.
- Aydın, M.Z. ve Akyol Gürler,Ş.(2012).*Okulda Değerler Eğitimi*.Yöntemler Etkinlikler Kaynaklar.Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydoğan, Kamil (2005), Karikatürün En Sihirli Yanı Hayatın Altını Çizmek Gibi Bir İşleve Sahip Olmasıdır, Hürriyet Gösteri Dergisi, Eğitimde Karikatürün Yeri” Konulu Özel Sayı, 275, 83.
- Bacanlı, H.(2001). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Barth, J. L. ve Demirtaş, A.(1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretime Kaynak Üniteler*, YÖK/Dünya Bankası MEGP Yayınları, Ankara

- Çakır,A. ve Aydoğdu,B.(2016).Çevre Sorunları Konusunun Öğretiminde Karikatür Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisi.*Batı Anadolu eğitim Bilimleri Dergisi.Cilt 07(14)*,102-116.
- Çepel,N.(2006).*Ekoloji, Doğal Yaşam Dünyaları ve İnsan*, Ankara: Palme Yayıncılık.
- Çetin,E. (2012) Karikatürler ile zenginleştirilmiş fen ve teknoloji dersinin öğrenci başarısı ve tutumları üzerine etkisi. Yüksek lisans tezi.Selçuk Üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü. Konya
- Danyal,N.(2005).*Karikatürü İyi Bilen Biri Fazladan Bir Dil Sahibi Olmuş Demektir*,Hürriyet Gösteri Sanat Edebiyat Dergisi, Sayı 275.
- Demircioğlu, İ. Ve Tokdemir, M.(2008). *Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi:Amaç İşlev ve İçerik*,Değerler Eğitimi Dergisi.6(15). 69-88.
- Dereli, M. (2008). Tam Sayılar Konusunun Karikatürle Öğretiminin Öğrencilerin Matematik Başarısına Etkisi. *Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim bilimleri esntitüsü. istanbul*
- Dilek, D.(2001). *Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doğanay, A.(2002). “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ed. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Doğanay,A.(2006). Değerler Eğitimi. Cemil Öztürk (Ed.) *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım içinde.(s.255-286)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Durualp, E. (2006). *İlköğretimde sosyal bilgiler öğretiminde karikatür kullanımı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Efe, H.(2005).*Karikatür ve Eğitim*, İzmir: Etki Yayınları.
- Erden, M.(tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Ergün, M.(2009).*Eğitim Felsefesi*,Ankara: Pegem Akademi.

- Ersoy, A.(2010) İlköğretimde Değer Kazanımlarının İncelenmesinde Karikatür Kullanımı: Dayanışma Değeri Örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2010, 29 (2), 79-103.
- Esmer, Y.(1999). *Türkiye’de Sosyal, Siyasal, Ekonomik Değerler*.İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı.
- Güneri, C. (2008). *Sanat alanı olarak mizah: Sanat, mizah, karikatür ilişkisi ve Türkiye’den üç örnek*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya.
- Güney,E.(2004).*Çevre Sorunları*,Ankara: Nobel Yayınları.
- Güngör, E.(1998). *Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Halstead, J.M. ve Taylor M. J.(2000) “*Learning and Teaching about Values: A Review of Research*.” Cambridge Journal of Education, 30(2), 169-203.
- Heinzelmann, T.(2004). *Osmanlı Karikatüründe Balkan Sorunu 1908-1914*. Çev. Türkis Noyan. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Heitzmann, W.R. (1998). The Power of political Cartoons in the Classroom. *International Studies Perspectives*.
- Hökelekli, H.(2010). *Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: Değerler Eğitimi*..Eğitime Bakış(Eğitim- Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi),6(18),4-9.
- Karatekin, Kadir. Ve Sönmez, Ömer Faruk.(2014).Çevresel değerler ve eğitimi. Turan,R . ve Ulusoy,K.(editörler) Farklı Yönleriyle değerler eğitimi. Birinci baskı . Ankara Pegem A Yayıncılık .ss115-140.
- Keogh,B. ve Naylor, S.(1999).“Concept Cartoons, Teaching And Learning Dn Science: An Evaluation,” *Int.J.Sci.Educ.*, Vol.21,No 4,431-446.
- Kılıçoğlu, Gökçe (2012) sosyal bilgiler tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi. Safran, M.(editör) Sosyal Bilgiler Öğretimi. İkinci baskı. Pegem A yayıncılık .ss.3-16
- Kılınç, K. (2006). *Tarih Öğretiminde Karikatür Materyali Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kleeman, G. (2006). Using Cartoons To Investigate Social And Environmental Issues. *Ethos*, 14(3), 9-19.
- Long, S. ve Marson, K.,(2003). Concept Cartoons. *Hands on Science*, 19(3).
- MEB, (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- MEB, (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). <http://ttkb.meb.gov.tr> adresinden 30.04.2018 tarihinde alınmıştır.
- Oruç Ş.(2006).*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Mizah*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Örs, Feri (2005), Karikatürler, Rasgele Değil, Uzman Eğitimciler Tarafından Titizlikle ve Bilinçli Bir Şekilde Seçilmelidir, *Hürriyet Gösteri Dergisi*,“Eğitimde Karikatürün Yeri” Konulu Özel Sayı, 275, 80.
- Özalp,I. (2006). Karikatür Tekniğinin fen ve çevre eğitiminde kullanılabilirliği üzerine bir araştırma. Manisa: celal bayar üniversitesi fen bilimleri enstitüsü yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Özensel, E.(2003). “*Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer*”,*Değerler Eğitimi Dergisi*,1(3)217-239.
- Özer, Atilla (2004). Karikatür, popüler kültür ve popüler karikatür. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 57.
- Öztürk, C.(2007). “Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Yaklaşım”, *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*, Ed. Cemil Öztürk, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Sağlamer, Emin (1980), İlkokulda Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Tekışık Matbaası,
- Seçgin, F., Yalvaç, G. ve Çetin, T. (2010). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Karikatürler Aracılığıyla Çevre Sorunlarına İlişkin Algıları. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Antalya, 11-13 Kasım.

- Sidekli,S., Er, H., Yavaşer, R. ve Aydın, E. (2014,Nisan). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Alternatif Bir Yöntem: Karikatür. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. Yıl2(2),152.
- Sosyal Bilgiler Öğretimi. İkinci baskı. Ankara: Pegem Akademi ss.119-150.
- Sönmez, V.(2005). *Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Öğretmen Kılavuzu*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sönmez, V.,(2004). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sunal, C. S. ve Haas, M. E. (2005). Social Studies For The Elementary and Middle Grades, Pearson/Allyn ve Bacon, BOSTON
- Sungur, N., 1997. Yaratıcı Düşünce. Evrim Yayınevi, İstanbul.
- Şentürk, M.(2014). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Bulunan Karikatürlerin Hedef Kavramların Öğretilmesine Ve Öğrenci Tutumuna Etkisi. Yüksek lisans tezi. Atarürk üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü. Erzurum.
- Tanrıoğen, A.(2006). “Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Etkili Vatandaş Yetiştirme” *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*,Ed.AbdurrahmanTanrıoğen, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Tay, B. (2017). 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Taslak Öğretim Programının Karşılaştırması, *International Journal Of EurasiaSocialSciences*, Vol: 8, Issue: 27, pp. (461-487).
- Tezcan, M.(2011).*Sosyolojiye Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Topçuoğlu, H. (2007). Eğitimde mizahın önemi.*Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 84, 38-43.
- Tokcan, H. ve Topkaya, Y. (2018). Prospective Teachers’ Perceptions About Concept of Middle East Through Word Association Test. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 45-57.
- Uğurel, I. ve Moralı, S.(2006). *Karikatürler ve Matematik Öğretiminde Kullanımı*. Milli Eğitim Dergisi,35(170),47-66.

- Uslu, A. (1999). Karikatür sanatı ve karikatür ürünleri, Denizli Sempozyum Metinleri, <http://www.huslu.8k.com/yazi1.htm>, 15 Kasım 2017 tarihinde edinilmiştir.
- Uslu, A.,(2007). Karikatürün Eğitim Kaygısı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 84, 35-37.
- Uslu, H.(2007). *Eğitimde Karikatür*. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*,84(7),15-18.
- Uyanık, B.(2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin küresel çevre sorunlarına yönelik metaforları. Yüksek lisans tezi. Gazi osman paşa üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü. Tokat
- Welton, D. A. ve Mallan, J. T.(1999). *Childrenand Their World: Strategies for Teaching Social Studies*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Yaman, E. (2014). Değerler Eğitiminde Yeni Ufuklar. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yel, Selma ve Aladağ, Soner (2012) Sosyal Bilgilerde Değerler Öğretimi. M.Safran (editör)
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Basımevi.
- Yin, R. K. (2003). Case Study Research. Design and Methods. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yörükoğlu, A.(2003). *Çocuk Ruh Sağlığı*.Çocuğun Kişilik Gelişimi Eğitimi ve Ruhsal Sorunları. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yurdagün, Göker (2007). Karikatürün eğitimde kullanılması. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*,84,29-34.
- Yüksel,İ. ve Adıgüzel,A.(2012a). *Değer Eğitiminde Karikatür Kullanımı: İlköğretim Öğrencilerinin Şefkat Ve Merhamet Değer Algılarının Belirlenmesi*. The Journal of Academic Social Science Studies, 5(3), 301-311.
- Yüksel,İ. ve Adıgüzel,A.(2012b). *Değer Eğitiminde Karikatür Kullanımı: Toplumsal Birlik Beraberlik ve Dayanışma Örneği*. Sakarya University Journal of Education,2(3),68-80.
- Yüksel,S.(2005). "Kohlbergand Hidden Curriculum in Moral Education: An Opportunity for Students' Acquisition of Moral Values in the New Turkish

Primary Education Curriculum.” Educational Sciences: Theory ve Practice, 5(2), 329-338.

GÖRSEL KAYNAKÇA

https://www.toonpool.com/user/7048/files/green_economy_729245.jpg

http://www.camiri.net/wp-content/uploads/2009/10/p_calent_global-221x300.jpg

<https://icdn.ensonhaber.com/resimler/galeri/1771/12.jpg>

<https://tr-static.eodev.com/files/d0f/eca0519e3d6bbfca4aa96b2ac6c4b243.jpg>

<http://www.degisikbir.com/IcerikResim/244/720/20120512170846804.jpg>

<http://www.nkfu.com/wp-content/uploads/2013/10/cevre-kirliligi-karikaturleri-9.jpg>

<https://cevreci.files.wordpress.com/2012/12/20121225-232237.jpg>

<https://www.ogrenmen.com/wp-content/uploads/2014/06/su-kirlili%C4%9Fi.jpg>

<http://luatsuto.com/wp-content/uploads/2016/07/o-nhiem-tieng-on-300x225.jpg>

<http://yumurtaliekmek.com/wp-content/uploads/2014/09/gurultukirliligi-0309.jpg>

https://ugc.kn3.net/i/origin/http://4.bp.blogspot.com/-ETTC9F7Rh_w/UR0S-3FBcKI/AAAAAAAAA2E/Vd2-8FIDID4/s1600/poblacion-mundial-historia-tierra.jpg

<http://blogdesociologia.com/wp-content/uploads/2015/12/POPULATION2-272x300.jpg>

<http://2.bp.blogspot.com/->

[_oOo5b7oPRI/TabcNYqDTKI/AAAAAAAAAD0/HI2kitP10So/s400/global_warmin_g_cartoon3_257285.jpg](http://2.bp.blogspot.com/_oOo5b7oPRI/TabcNYqDTKI/AAAAAAAAAD0/HI2kitP10So/s400/global_warmin_g_cartoon3_257285.jpg)

<http://i.hurimg.com/i/hurriyet/75/0x0/55ea0cd2f018fbb8f8675bbc>

EKLER

EK -1 İZİN BELGELERİ

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 98862767-302.08.01-E.37
Konu: Araştırma İzni

24/01/2017

Sayın Hatice ORHAN
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Ömer Halisdemir Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 24.01.2017 tarih ve 69972237-302.08.01-E.125 sayılı yazılı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Doç. Dr. Kubilay YAZICI
Müdür V.

EK: İlgili Yazı ve Ekleri (3 Sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Doç.Dr.Kubilay YAZICI tarafından 24.01.2017 tarihinde e-imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu:<http://eimza.ohu.edu.tr/eimza/default.aspx?Code=7F70A07CXA>

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Tel:0388 225 43 30 Fax:0388 225 27 30
web: <http://www.ohu.edu.tr/ebe> e-mail: ebe@ohu.edu.tr

E-İmzalıdır

T.C.
ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 69972237-302.08.01-E.125
Konu : Hatice ORHAN'ın Araştırma İzni

24/01/2017

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a)22.12.2016 tarihli ve 98862767-302.08.01-E.499 sayılı yazınız.
b)Niğde Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 18.01.2017 tarihli ve 61900286-605.01-E.722606 sayılı yazısı.

Enstitünüz Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Hatice ORHAN, Doç. Dr. Halil TOKCAN danışmanlığında “Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Sorunları Algılarının Karikatür Yoluyla Belirlenmesi” konulu tez çalışması kapsamında çalışma yapmasının uygun görüldüğüne dair Niğde Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün ilgi b)'de kayıtlı yazısı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa BAYRAK
Rektör Yardımcısı

Ek:
1-İlgi yazı (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof.Dr.Mustafa BAYRAK tarafından 24.01.2017 tarihinde e-imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu:<http://eimza.ohu.edu.tr/eimza/default.aspx?Code=AC9695B8X4>

Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Başkanlığı Bor Yolu Üzeri Merkez Yerleşke NİĞDE
Telefon : (0388) 225 2708 Faks : (0388) 225 27 01 www.oidb@ohu.edu.tr

T.C.
NİĞDE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61900286-605.01-E.722606
Konu: Araştırma İzni

18/01/2017

ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgi :a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 26.12.2016 tarih ve 2166 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Hatice ORHAN, Doç. Dr. Halil TOKCAN danışmanlığında Niğde Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ekli onayda belirtilen ortaokullarda öğrenim gören öğrencilere yönelik "Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Sorunları Algılarının Karikatür Yoluyla Belirlenmesi" konulu araştırma izni ile ilgili Valilik Makamından alınan onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Adnan TÜRKDAMAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : Valilik Onayı (1 Sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof.Dr.Mustafa BAYRAK tarafından 21.01.2017 tarihinde e-İmzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: <http://cimza.ohu.edu.tr/cimza/default.aspx?Code=AC9695B8X4>
Yukarı Kayabaşı Mh. Dışarı Cami Sok. 51200/NİĞDE
Elektronik Ağ: www.nigde.meb.gov.tr
e-posta: arge51@meb.gov.tr
Ayrıntılı bilgi için: A.ÇELEBİ Bilgisayar İşletmeni
Tel: (0 388) 232 32 72 - 142
Faks: (0 388) 232 32 74

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 6186-890a-37de-999c-8c7c kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
NİĞDE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61900286-605.01-E.617292
Konu : Araştırma İzni

17/01/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :a)Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Ömer Halisdemir Üniversitesinin 26.12.2016 tarih ve 2166 sayılı yazıları.

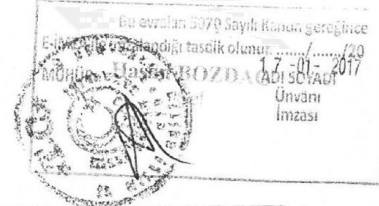
İlgi (a) yönerge doğrultusunda ve Ömer Halisdemir Üniversitesinin ilgi (b) yazısı gereği Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Hatice ORHAN, Doç. Dr. Halil TOKCAN danışmanlığında Niğde Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı aşağıdaki listede belirtilen ortaokullarda öğrenim gören öğrencilere yönelik "Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Sorunları Algılarının Karikatür Yoluyla Belirlenmesi" konulu tez uygulaması Müdürlüğümüzce uygun mütalâa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Halil İbrahim YAŞAR
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
17/01/2017

Adnan TÜRKDAMAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

OKUL ADI	OKUL ADI
23 Nisan Havacılar Ortaokulu	19 Mayıs Ortaokulu
Gazi Ortaokulu	Şehit Fatih Özdemir İmam Hatip Ortaokulu
Kemal Aydoğan Ortaokulu	Melikşah Ortaokulu
Atatürk Ortaokulu	Merkez İmam Hatip Ortaokulu

Yukarı Kayabaşı Mh. Dışarı Cami Sok. 51200/NİĞDE
Elektronik Ağ: www.nigde.meb.gov.tr
e-posta: arge51@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.ÇELEBİ Bilgisayar İşletmeni
Tel: (0 388) 232 32 72 - 142
Faks: (0 388) 232 32 74

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden fdcf-0430-3fcd-bb49-d2f9 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2- ANKET FORMU

Okul Adı:

Cinsiyet:

Sınıf:

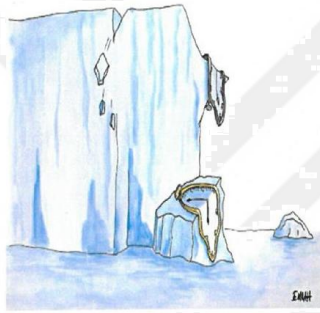
Sevgili öğrenciler aşağıdaki karikatürleri dikkatle inceleyiniz. Aşağıda yer alan sorulara göre tüm karikatürleri değerlendiriniz. Karikatürlerde gördüğünüz durumlar hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi verilen cevap boşluklarına yazınız. Çalışmaya sunduğunuz katkı için şimdiden teşekkürler.

Hatice ORHAN

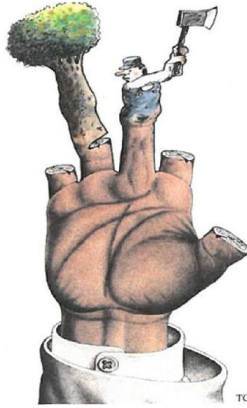
153524030

Ömer Halisdemir Üniversitesi/ Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı Öğrencisi

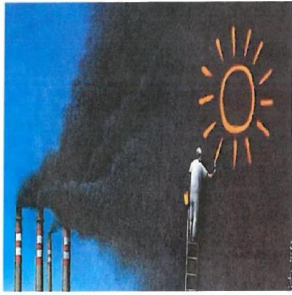
1. Karikatürlerde ne gördüğünüzü yazınız?
2. Karikatürlerde gördüğünüz sorunun(kirlilik türü veya küresel sorun) ne olduğunu belirtiniz?
3. Karikatürlerde gördüğünüz sorunun giderilmesi için ne yapılmalıdır?

1.
2.
3.

1.
2.
3.

1.

2.

3.

1.

2.

3.

1.

2.

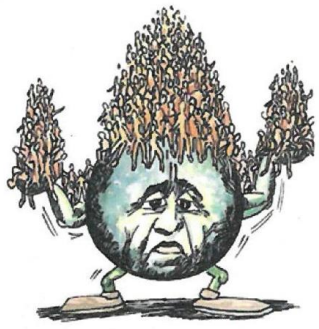
3.

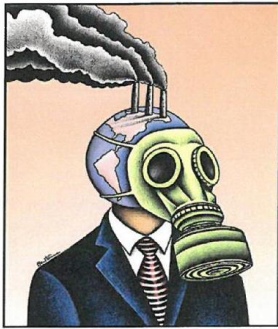
1.

2.

3.

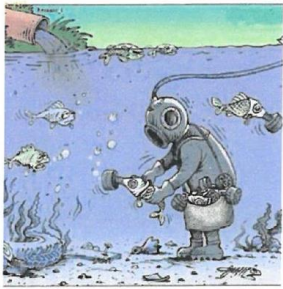
- 1.
- 2.
- 3.

- 1.
- 2.
- 3.

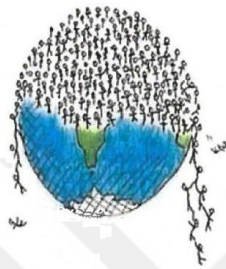
- 1.
- 2.
- 3.

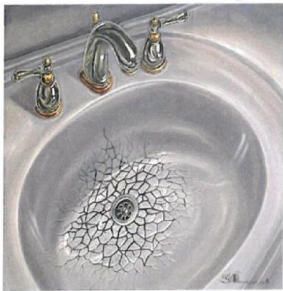
- 1.
- 2.
- 3.

- 1.
- 2.
- 3.

- 1.
- 2.
- 3.

- 1.
- 2.
- 3.

- 1.
- 2.
- 3.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Hatice ORHAN
Doğum Yeri ve Tarihi : Niğde – 15 MART 1991
Medeni Hali : Bekar
İletişim Bilgileri : Haticeorhan91@hotmail.com(05392333850)

EĞİTİM

1997-2005 : Niğde Hacıbeyli İlköğretim Okulu
2005-2009 : Niğde Atatürk Lisesi
2009-2010 : Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
2010-2013 : Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı (Anabilim Dalı 2.si)
2016- 2018 : Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı

İŞ DENEYİMİ

2014-2015 : Niğde Kömürcü Köyü Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
2016- : Niğde Kut Bilge Özel Öğretim Kurumları Coğrafya Öğretmenliği

YABANCI DİL

Yok